

EVALUATIE INITIATIEVENFONDS

Gemeente Utrecht
September 2016

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020-3330670

Rapportnummer

2016/164

Datum

September 2016

Opdrachtgever

Gemeente Utrecht

Auteur(s)

Tijmen Siermann, MSc. (I&O Research)
Femke van Schelven, MSc. (I&O Research)

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	5
Conclusies op hoofdlijnen.....	8
Aanbevelingen op hoofdlijnen	8
1. Inleiding	10
1.1 Aanleiding van het onderzoek	10
1.2 Doel van het onderzoek	10
1.3 Uitvoering van het onderzoek	11
2. Resultaten	14
2.1 Inleiding.....	14
2.2 Historie van het initiatievenfonds	14
2.3 Budget.....	15
2.4 Beoordelingscriteria: randvoorwaarden aanvraag	16
2.5 Beoordelingscriteria: eisen en wensen aanvraag.....	17
2.6 Borging uniformiteit en kwaliteit.....	20
2.7 Gebruik van de regeling	21
2.8 Bereik.....	24
3. Conclusies en aanbevelingen	35
Bijlage 1. Vragenlijst.....	41
Bijlage 2. Vragenlijst Bewonerspanel Utrecht	48
Bijlage 3. Responsverantwoording	51
Bijlage 4. Lijst van geïnterviewden	53
Bijlage 5. Aanvullende analyse	55

Samenvatting

Samenvatting

De gemeente Utrecht kent sinds 1 juli 2015 het 'Initiatievenfonds'. De gemeente wil met het fonds initiatieven vanuit de wijk of de stad ondersteunen waarbij mensen zich inzetten voor elkaar en voor hun leefomgeving. Daarnaast wordt er verwacht dat de initiatiefnemers eigen inzet leveren in de vorm van geld (cofinanciering), natura, capaciteit/tijd, een bijdrage in de kosten door deelnemers of bijvoorbeeld het werven van fondsen. Dit past in het streven van het gemeentebestuur van Utrecht om de kracht, kennis en kunde van de inwoners optimaal te benutten. Nu het fonds een jaar functioneert wil de gemeenteraad het Initiatievenfonds evalueren. Hiervoor zijn verschillende stakeholders geïnterviewd, is een enquête gehouden onder de aanvrager van het budget, zijn stukken rondom het fonds bestudeerd en is er een analyse gemaakt van de registratiecijfers van de gemeente. Hieronder volgen themagewijs de belangrijkste bevindingen, die verder worden toegelicht in het hoofdrapport.

Budget

In 2016 ligt het budget voor het initiatievenfonds op 4,2 miljoen. Het budget is verdeeld in wijkbudgetten (3,5 miljoen) en een stedelijk budget (0,7 miljoen). Dit budget komt voort uit een samenvoeging van de budgetten van het leefbaarheidsbudget en het budget flexibel welzijn, die beide zijn opgeheven. De **omvang van het budget** zorgt voor voldoende slagkracht om de initiatieven te bekostigen, mede doordat (wijk)budgetten kunnen worden herverdeeld als hier aanleiding toe is. De initiële wijkbudgetten bestaan uit minimaal €200.000, waarna de rest naar rato van inwoners wordt verdeeld. Daarnaast zijn er nog enkele andere voorbeelden van flexibele budgetten voor initiatieven:

- In enkele krachtwijken waren **aanvullende wijkbudgetten** beschikbaar. In de onderzoeksperiode werd alleen in de wijk Overvecht een deel hiervan gebruikt om initiatieven te ondersteunen, zodat ook initiatieven die niet aan de eisen van het Initiatievenfonds voldoen gesteund konden worden. Andere wijkbureaus hebben deze mogelijkheid niet.
- Er zijn verschillende **flexibele budgetten op de vakafdeling** voor initiatieven. Op sommige terreinen, zoals verkeer en openbare ruimte, ontbreken deze budgetten. Waar zij in het verleden konden putten uit het leefbaarheidsbudget, is dat complexer geworden met de komst van het initiatievenfonds. Door de eis van de eigen inzet komen veel verkeersinitiatieven niet van de grond.

Randvoorwaarden (uitsluitingscriteria)

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het initiatievenfonds zijn er een aantal **randvoorwaarden** waaraan moet worden voldaan. De meeste van deze randvoorwaarden worden als helder ervaren en zorgen in de praktijk niet voor discussie. De twee uitzonderingen zijn:

- De voorwaarde dat er **maximaal drie jaar** ondersteuning wordt uitgekeerd.¹ De precieze gevolgen van deze regelgeving zijn, doordat het fonds pas ruim een jaar bestaat, nog niet zichtbaar. Betrokkenen vermoeden dat over anderhalf jaar veel initiatieven met deze regel in aanraking komen. Er is onzekerheid bij initiatiefnemers over wat er na deze periode gaat gebeuren: vallen initiatieven stil of komt er steun uit andere budgetten? Ook de betrokkenen binnen de gemeente kunnen hier momenteel nog geen uitsluitel over geven.
- De voorwaarde dat een initiatiefnemer die **meer dan €300.000 subsidie** ontvangt van de gemeente of andere bestuursorganen niet in aanmerking komt. Soms is de scheidslijn tussen initiatiefnemer en deelnemers niet scherp. Er zijn organisaties die aanvraag doen voor een initiatief van bewoners en bewoners die aanvraag doen voor initiatief van een organisatie.

¹ Met uitzonderingen voor buurt- en wijkkranten of websites (media), bewonersgroepen en enkele specifieke éénmalige activiteiten die jaarlijks terugkeren.

Beoordelingscriteria

Een aanvraag wordt vervolgens inhoudelijk getoetst op verschillende **beoordelingscriteria**. De belangrijkste criteria op een rij:

- Er moet sprake zijn van **eigen inzet** - in de vorm van geld, natura of eigen capaciteit - in redelijke verhouding tot gevraagde ondersteuning: deze eis is de grootste aanpassing ten opzichte van de voorloper – het leefbaarheidsbudget. Verschillende initiatieven die uit dit budget werden gefinancierd kregen geen steun meer vanuit het initiatievenfonds, omdat er geen sprake was van een eigen inzet. De eigen inzet blijkt voor enkele aanvragers een struikelblok, hoewel het bij projecten gekoppeld aan sociale cohesie zelden problemen oplevert. Met name bij initiatieven op het gebied van verkeer en openbare ruimte is eigen inzet lastig te definiëren. Dit type initiatieven komen dan ook beduidend minder voor.
- Er dient aantoonbaar **draagvlak** te zijn in wijk of stad, in redelijke verhouding tot gevraagde ondersteuning: er wordt niet meer gewerkt met een standaard van 25 handtekeningen. De beoordelaar maakt de inschatting of er voldoende draagvlak is en legt de lat hiervoor hoger als de bijdrage groter is. De inspanning om draagvlak aan te tonen kan vrij groot zijn, maar er is begrip voor de eis.
- In de beleidsregel staat de initiatieven worden ondersteund als mensen zich **inzetten voor elkaar en voor hun leefomgeving**. De aanvragers wordt gevraagd om te benoemen wat zij willen bereiken met het initiatief, waarmee deze eis wordt meegenomen.
- Er zijn verschillende eisen verbonden aan de **begroting** van de initiatieven. In het geval van professionele ondersteuning kunnen loonkosten worden gehonoreerd. Voorwaarde is dat de loonkosten in redelijke verhouding staan tot de inzet in geld of menskracht van initiatiefnemers en de deelnemers die bij de uitvoering van het initiatief betrokken zijn. Loonkosten die een initiatiefnemer voor zijn eigen inbreng in rekening brengt worden niet vergoed, net zoals dat er geen bijdrage is voor vrijwilligers. De beoordelaars zijn alert op dergelijk gebruik van het fonds, maar stellen dat als de loonkosten een significante bijdrage leveren aan de kwaliteit van de aanvraag, en de aanvraag voldoet aan de eisen op het gebied van de effecten op de leefomgeving, draagvlak en eigen inzet, er geen reden is om deze te weigeren. De praktijk leert echter dat loonkosten niet snel worden gehonoreerd. De beoordelaars hebben onderling afgestemd dat de voorkeur uitgaat naar het financieren van faciliteiten en materiaal om het initiatief mogelijk te maken. Hierbij zit wel een wezenlijk verschil tussen stedelijke aanvragen en wijkaanvragen. Eerstgenoemd zijn doorgaans groter van omvang en bevatten vaker een vorm van professionele ondersteuning.

Uniformiteit- en kwaliteitsbewaking

Het initiatievenfonds kenmerkt zich door ruime richtlijnen die maatwerk mogelijk maken. Zo kan van de ene aanvrager meer gevraagd worden dan van de andere, bijvoorbeeld op basis van de situatie in de buurt. De open regeling betekent een noodzaak voor intensief overleg, om de gewenste **uniformiteit** in de eisen op het gebied van de eigen inzet, draagvlak en de loonkosten te borgen en willekeur te voorkomen. Zowel binnen de wijken (wekelijks of tweewekelijks) als tussen de wijken (ad hoc bij twijfelgevallen in een kalibreergroep met adviseurs) worden aanvragen besproken. Hoewel enkele aanvragers verschillen in afhandeling hebben bemerkt, zijn er geen klachten over bekend.

De controleerbaarheid van de plannen blijkt een aandachtspunt. De **controle op de kwaliteit** van de aanvragen is grondig, waarbij dit soms knelt met de wens van de aanvrager om snel over de subsidie te beschikken. Ook is er veel aandacht voor de financiële controle achteraf, op basis van de bonnetjes. De controle op de kwaliteit van de uitvoering van de plannen wordt wisselend ingevuld. Soms wordt de activiteit bezocht, soms wordt er alleen gewerkt met een eindverantwoording, bestaande uit een verslag en in sommige gevallen een foto.

Dit verslag is voor het subsidiebureau vaak lastig in context te plaatsen, waardoor effectieve controle op kwaliteit van uitvoering ontbreekt. Ook de controle op de eigen inzet ontbreekt soms, met name wanneer deze niet direct gekoppeld is aan het initiatief maar op een later moment plaatsvindt.

Bereik van het fonds

Uit de **registratie van de gemeente Utrecht** blijkt dat er ruim 1400 aanvragen zijn gedaan in het eerste jaar. Ongeveer één op de twaalf is nog in behandeling en ongeveer een zesde is niet gehonoreerd. Dat betekent dat er meer dan 1000 initiatieven vanuit het fonds zijn ondersteund. Hiermee is het hele budget benut.

Bijna twee derde van het budget van het Initiatievenfonds gaat naar individuele bewoners en bewonersorganisaties. Een derde gaat naar andere organisaties. Slechts een beperkt deel van het budget wordt toegekend aan ondernemers. Tussen de wijken zijn grote verschillen in aantal aanvragen. De meeste aanvragen worden gedaan in Leidsche Rijn, Noordoost en Vleuten-De Meern, de minste in Overvecht, de Binnenstad en Zuidwest. Bijna alle wijken hebben hun budget (meer dan) volledig uitgegeven. De (over)benutting van het budget ligt het hoogst in de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Vleuten-De Meern en Binnenstad. In Zuidwest en Noordoost wordt relatief weinig van het budget gebruikt.

Met de transitie van het leefbaarheidsbudget naar het initiatievenfonds is de focus van de initiatieven anders komen te liggen. De nadruk ligt meer op welzijn (22% van de bestedingen). Initiatieven gericht op sociale cohesie namen tussen 2013 en 2014 – ten tijde van het leefbaarheidsbudget – flink af, maar zijn met de komst van het Initiatievenfonds weer toegenomen. Initiatieven op het gebied van verharde openbare ruimte en verkeer vormden bij het leefbaarheidsbudget nog een vijfde van de bestedingen en zijn na invoering van het initiatievenfonds minder voorkomend.

Het initiatievenfonds wordt hiermee goed gevonden. Dit kan alleen maar verder toenemen wanneer de **bekendheid** toeneemt. Driekwart jaar na de invoering zegt een kwart van de Utrechters in het bewonerspanel het fonds te kennen. Er wordt momenteel geïnvesteerd in het vergroten van de bekendheid. De doelstelling is om in 2019 bekend te zijn bij 60% van de Utrechters.

Verder valt op dat bepaalde groepen nog minder gebruik maken van het fonds. De meeste inwoners die geen gebruik maken van het fonds hebben simpelweg geen behoefte om gebruik te maken van het fonds. Vaak zijn zij wel positief over het fonds, maar zien ze zichzelf geen aanvraag doen. De bereidheid om een aanvraag te doen hangt onder meer samen met de binding aan de wijk, de mate waarin zij bezig zijn met de leefbaarheid in de buurt en de mate waarin men hier tijd voor wil of kan maken.

Er is ook een kleine groep die wel bereid is een aanvraag te doen, maar afhaakt om andere redenen. Voor lager opgeleiden is de **financiële verantwoordelijkheid** die gepaard gaat met het nemen van een initiatief regelmatig een drempel. Voor veel aanvragers is het opstellen van een begroting ingewikkeld. Daarnaast zijn er initiatiefnemers die de subsidiebedragen niet op eigen rekening willen. Het komt ook voor dat de aanvrager aanloopt tegen het probleem dat zij de subsidie te laat ontvangen, waardoor ze zelf voor moeten schieten. Doordat de gemeente werkt met een regeling waarbij 80% vooraf en 20% achteraf wordt betaald, kan dit ook bij tijdige betalingen voorkomen.

Ook kan de **aanvraagprocedure** als complex worden ervaren. Met name ouderen hebben soms moeite met de eis dat een aanvraag digitaal moet worden ingediend. Het E-formulier levert sowieso praktische problemen op: het is niet mogelijk het formulier tussentijds op te slaan en als de sessie is verlopen verlies je de ingevulde gegevens.

De budgetten van het initiatievenfonds worden nu al volledig benut. Wanneer de bekendheid toeneemt en de beschreven 'drempels' verlaagd of weggenomen worden, moet er rekening worden gehouden met krapte in het budget.

Conclusies op hoofdlijnen

Hieronder staan de hoofdconclusies van de evaluatie. Een uitgebreide toelichting op deze conclusies is te vinden vanaf pagina 35:

- Het initiatievenfonds kent een veelbelovende start
- Bewust meer inzet op vergroten bekendheid dan bereidheid
- Met name kwetsbare groepen ervaren drempel bij aanvraagprocedure
- Financiële verantwoordelijkheden schrikken af – prepaid card biedt een oplossing
- Kwaliteitscontrole voornamelijk vooraf – na afloop met name financiële controle
- Loonkostencomponent in aanvraag zeer kritisch bekeken
- Uitsluitingsvoorwaarden meestal helder; onzekerheid door maximum van drie jaar
- Intervisie tussen beoordelaars bewaakt bandbreedte maatwerk
- Nadruk initiatieven op welzijn en sociale cohesie
- Budgetbenutting verschilt per wijk
- Maatwerkcomponent kost tijd, maar is essentieel voor succes initiatievenfonds

Aanbevelingen op hoofdlijnen

Hieronder staan de aanbevelingen van de evaluatie. Een uitgebreide toelichting op deze conclusies is te vinden vanaf pagina 35.

- Vergroot aandacht voor communicatie over successen
- Help misverstanden over spelregels uit de weg
- Investeer in gebruikersvriendelijkheid website
- Rol werkwijze met prepaid-card uit en communiceer over mogelijkheden
- Formuleer richtlijn voor maximale taken in ondersteuning
- Controleer na afloop van initiatieven waar mogelijk steekproefsgewijs
- Creëer duidelijkheid over afhandeltermijn
- Handhaaf mogelijkheid loonkostencomponent
- Bied handvatten voor voorbereiding op subsidiestop vanuit initiatievenfonds
- Borg succesvolle ervaringen
- Zorg voor flexibel budget – ook voor verharde openbare ruimte en verkeer
- Monitor ontwikkeling benutten wijkbudgetten

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De gemeente Utrecht kent sinds 1 juli 2015 het zogeheten 'Initiatievenfonds'. Dit Initiatievenfonds is tot stand gekomen in samenspraak met bewoners en ondernemers op wijk- en op stadsniveau. De gemeente wil met het fonds initiatieven vanuit de wijk of de stad ondersteunen waarbij mensen zich inzetten voor elkaar en voor hun leefomgeving (Artikel 3 Beleidsdoelstelling). Dit past uitstekend in het streven van het gemeentebestuur van Utrecht om de kracht, kennis en kunde van de inwoners optimaal te benutten. Nu het fonds een jaar functioneert wil de gemeenteraad het Initiatievenfonds evalueren.

Het initiatievenfonds in het kort

Het Initiatievenfonds is een nieuw fonds. Het budget komt uit het samenvoegen van de budgetten van het leefbaarheidsbudget en het budget flexibel welzijn, die beiden verdwenen. Het belangrijkste verschil met deze voorlopers is dat aan het gebruik van het Initiatievenfonds de voorwaarde is verbonden dat de initiatiefnemer en deelnemers eigen inzet leveren in de vorm van geld (cofinanciering), natura, capaciteit/tijd, een eigen bijdrage in de kosten door deelnemers of bijvoorbeeld het werven van fondsen. Door op deze manier een beroep te doen op de initiatiefnemers wordt de kennis, kunde en kracht van inwoners van de stad beter benut, zo is de gedachte. Verder gelden net als bij de eerdere fondsen voor het indienen van een aanvraag voor een bijdrage een aantal voorwaarden:

- het gaat om een gezamenlijk, niet persoonlijk, belang
- het initiatief wordt uitgevoerd binnen de gemeente Utrecht
- er is draagvlak in de buurt/wijk/stad voor het initiatief

De ondersteuning kan in de vorm van een financiële bijdrage of subsidie voor het uitvoeren van het initiatief, maar kan ook bestaan uit ondersteuning in natura. De activiteiten die plaatsvinden in het kader van het Initiatievenfonds lopen uiteen van sociale activiteiten voor ouderen of kinderen tot het opknappen van de openbare ruimte of het groen in de buurt.

Wanneer er in dit rapport wordt gesproken van de ervaringen rond initiatieven, gaat het uitsluitend om initiatieven die voortkomen uit het initiatievenfonds, tenzij anders vermeld.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van de evaluatie is om een beeld te geven van de eerste ervaringen met het Initiatievenfonds sinds de start in juli 2015. Gezien de nog korte looptijd van het Initiatievenfonds zijn duidelijke effecten² nog niet te meten. Daarmee focust het onderzoek zich op de beoordeling van aanvragers en professionals over:

- 1 de opzet van de regeling: hoe zit de regeling in elkaar, welke randvoorwaarden en spelregels gelden er voor gebruik van het fonds?
- 2 het bereik van de regeling: hoe en door wie wordt het fonds ingezet?
- 3 de werking van de regeling: het verloop van de aanvraagprocedure, de uitvoering en de verantwoording

De uitkomsten kunnen mogelijk aanleiding zijn voor eventuele verbeteringen of aanpassingen.

² De effecten: in hoeverre leidt het fonds tot verbeteringen in stad en wijk in ruimtelijk en sociaal opzicht en worden inwoners gestimuleerd hun kracht, kunde en kennis in te zetten?

1.3 Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek bestond uit de volgende onderdelen:

- A Deskresearch
- B Bestudering data aanvragen
- C Online enquête aanvragers
- D Interviews met stakeholders
- E Bewonerspanel

A. Deskresearch

Er is een beeld gevormd van de documentatie over het initiatievenfonds, zoals de tekst van de regeling, verslagen van raadsvergaderingen, verslagen van de bewonersavonden en informatie-uitwisselingen van de kalibreergroep³. De teksten van de gemeentelijke website zijn meegenomen, waarbij ook de aanvraagprocedure is bekeken.

B. Bestudering data aanvragen

De beschikbare gegevens van de aanvragen van het initiatievenfonds zijn geanalyseerd. De analyse richtte zich op alle aanvragen, dus ook de aanvragen die niet zijn behandeld en de niet gehonoreerde initiatieven.⁴ Waar mogelijk is een vergelijking gemaakt met de periode voor het initiatievenfonds.

C. Inventarisatie onder aanvragers (enquête)

De enquête onder aanvragers was er op gericht op de ervaringen met de processen rondom het initiatievenfonds aan het licht te brengen. De vraagstelling richt zich op de ervaringen met de aanvraagprocedure, de uitvoering van de initiatieven, de eventuele ondersteuning door sociaal makelaar en/of wijkbureau en het proces van afronding en verantwoording.⁵ Dit gebeurde middels een online enquête.

Zowel aanvragers van gehonoreerde initiatieven als aanvragers van afgewezen initiatieven werden meegenomen. Door middel van routing in de vragenlijst kregen aanvragers van gehonoreerde initiatieven een extra vragenblok voorgelegd. Dit blok ging onder meer in op de betaling van de gemeente en de verantwoording.

De vragenlijst is in overleg met de gemeente en de begeleidingsgroep opgesteld. De enquête is uitgevoerd in juni 2016. Er zijn uiteindelijk ruim 900 emailadressen aangeschreven. De totale respons bedraagt 277 volledig ingevulde vragenlijsten (responspercentage 30%).⁶

D. Interviews met stakeholders

In de interviews met professionals⁷ stond in de eerste plaats hun eigen rol in het proces centraal. Bij de wijkbureaus en de sociaal makelaars is dat hun inbreng als ondersteuner van initiatieven. Met name de medewerkers van het wijkbureau kunnen beoordelen in welke mate de initiatieven aansluiten c.q. van toegevoegde waarde zijn voor de buurt of de doelgroep, en welke eigen inzet en draagvlak gewenst is.

³ Een groep adviseurs die onderling de kaders van het initiatievenfonds bewaken en twijfelgevallen bespreken. Hierover later meer.

⁴ Van de afgewezen aanvragen was de motivering niet beschikbaar.

⁵ De gehele vragenlijst is terug te vinden in bijlage 1.

⁶ De responsverdeling is naar leeftijd, opleidingsniveau en wijk staat in bijlage 3.

⁷ Een volledige lijst met geïnterviewden is terug te vinden in bijlage 4.

E. Bewonerspanel

In mei 2016 heeft de gemeente Utrecht een peiling gehouden onder de leden van het Bewonerspanel Utrecht over het Initiatievenfonds⁸. In totaal deden 2.955 van de 5.540 leden mee aan de peiling (respons van 53 procent). De resultaten zijn in dit onderzoek gebruikt om uitspraken te doen over de bekendheid van en de behoefte aan deelname aan het Initiatievenfonds.

⁸ Zie Bijlage 2 voor de vragenlijst die voor de peiling aan dit Bewonerspanel is voorgelegd.

HOOFDSTUK

Resultaten

2. Resultaten

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de resultaten van de evaluatie, verdeeld in de belangrijkste deelaspecten. Het hoofdstuk begint met een korte beschrijvende paragraaf die de totstandkoming van het initiatievenfonds bevat en daarmee relevante achtergrond biedt voor het duiden van de resultaten. In 2.3 wordt gekeken naar de middelen; de omvang van het fonds en de verdeling over de stad. Daarna gaan we in op de criteria rond het initiatievenfonds, zowel de randvoorwaarden (2.4) als de eisen en wensen op het gebied van draagvlak en eigen inzet (2.5). Paragraaf 2.6 vloeit voort uit deze eisen en wensen en gaat over de borging van uniformiteit en kwaliteit. In paragraaf 2.7 worden kwantitatieve gegevens gepresenteerd over het gebruik van de regeling, waarna in paragraaf 2.8 het bereik van de regeling wordt besproken, aan de hand van de bekendheid van de regeling, de bereidheid deel te nemen en de laagdrempeligheid van het aanvragen van subsidie. Paragraaf 2.9 gaat in op de termijnbewaking van de aanvragen.

2.2 Historie van het initiatievenfonds

Het initiatievenfonds vloeit voort uit de afspraken van het coalitieakkoord "Utrecht maken we samen". Het is tot stand gekomen in samenspraak met bewoners en ondernemers uit de stad.

In oktober en november 2014 zijn in alle wijken stadsgesprekken gevoerd over de vorming van het Initiatievenfonds. Ook was er een bijeenkomst voor gebruikers van het budget flexibel welzijn. Tot slot was er met een aantal deelnemers een werkbijeenkomst. Op basis van deze gesprekken en bijeenkomsten zijn mogelijke varianten van het Initiatievenfonds bedacht. In januari 2015 werd in het Stads kantoor een stadsgesprek georganiseerd om over deze mogelijke varianten van het initiatievenfonds te spreken met bewoners(organisaties) en te stemmen. De raad heeft vervolgens het Initiatievenfonds met ingang van 1 juli 2015 ingesteld.

Doelstelling

De gemeente wil met het initiatievenfonds initiatieven vanuit de wijk of de stad ondersteunen waarbij mensen zich inzetten voor elkaar en voor hun leefomgeving. De activiteiten die kunnen plaatsvinden in het kader van het Initiatievenfonds lopen daarmee uiteen van sociale activiteiten voor ouderen of kinderen tot het opknappen van de openbare ruimte of het groen in de buurt.

Trendbreuk

Het belangrijkste verschil met de 'voorlopers' – het leefbaarheidsbudget en het budget flexibel welzijn – is dat aan het gebruik van het Initiatievenfonds de voorwaarde is verbonden dat de initiatiefnemer en deelnemers eigen inzet leveren in de vorm van geld (cofinanciering), natura, capaciteit/tijd, een eigen bijdrage in de kosten door deelnemers of bijvoorbeeld het werven van fondsen.⁹ Door op deze manier een beroep te doen op de initiatiefnemers wordt de kennis, kunde en kracht van inwoners van de stad beter benut. Een aantal andere voorwaarden blijven gelijk: het gaat om een gezamenlijk belang, het initiatief wordt uitgevoerd binnen de gemeente Utrecht en er is draagvlak in de buurt/wijk/stad voor het initiatief.

⁹ De voorwaarden aan de eigen inzet worden uitgebreid behandeld in paragraaf 2.5

2.3 Budget

Het initiatievenfonds is een samenvoeging van de budgetten van het al langer bestaande leefbaarheidsbudget en het budget flexibel welzijn. In 2016 is het budget voor het initiatievenfonds 4,2 miljoen per jaar.¹⁰ Het budget is verdeeld in wijkbudgetten (3,5 miljoen) en een stedelijk budget (0,7 miljoen). Wijkbudgetten bestaan uit minimaal 200.000, waarna de rest naar rato van inwoners wordt verdeeld (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1

Verdeling budget initiatievenfonds over kalenderjaar 2016

wijk	aantal inwoners 2015	%	basis	verhogin g o.b.v. inwoners	totaal	afgerond
West	28.554	8,54%	200.000	128.123	328.123	328.000
Noordwest	43.849	13,12%	200.000	196.753	396.753	397.000
Overvecht	33.732	10,09%	200.000	151.357	351.357	351.000
Noordoost	37.624	11,25%	200.000	168.821	368.821	369.000
Oost	32.165	9,62%	200.000	144.326	344.326	344.000
Binnenstad	17.571	5,26%	200.000	78.842	278.842	279.000
Zuid	27.200	8,14%	200.000	122.048	322.048	322.000
Zuidwest	37.263	11,15%	200.000	167.201	367.201	367.000
Leidsche Rijn	30.084	9,00%	200.000	134.989	334.989	335.000
Vleuten-De Meern	46.253	13,84%	200.000	207.540	407.540	408.000
Wijktotaal	334.295	100,00%	2.000.000	1.500.000	3.500.000	3.500.000
Stedelijke-initiatieven					700.000	700.000
TOTAAL						4.200.000

Omvang en verdeling budget

De omvang van het budget zorgt voor voldoende slagkracht om de initiatieven te bekostigen. De verdeling tussen de wijken – bedoelt om te extreme scheefgroei tussen wijken te voorkomen – zorgt er voor dat de beoordelaars in sommige wijken scherper kijken naar de omvang van subsidie, om te voorkomen dat het budget te snel op raakt.¹¹ De verdeling van het budget over de wijken is in het stadsgesprek ook voorgelegd. Toen gingen er inderdaad meer stemmen op naar een verdeling naar aantal inwoners (43%) dan een gelijk budget voor elke wijk (10%).¹²

De verdeling van het budget over de wijken is onder de stakeholders geen heet hangijzer. Hoewel er wel eens is geopperd om het budget aan te passen op de mate van betrokkenheid, waarbij een wijk met

¹⁰ In het eerste jaar (juli 2015- juli 2016) was minder geld beschikbaar, omdat bij ingang van het Initiatievenfonds halverwege 2015 niet 50% van het leefbaarheidsbudget beschikbaar was, maar 33%. Dit was een bewuste keuze omdat veel subsidies traditioneel aan het begin van het jaar worden verstrekt. Het budget in de onderzochte periode bestaat derhalve uit 33% van het budget in 2015 (1,4 miljoen) en de helft van het budget uit 2016 (2,1 miljoen). In totaal gaat dit om 3,5 miljoen.

¹¹ Zie ook paragraaf 2.7, tabel 2.4.

¹² Een grote groep weerhield zich van (inhoudelijke) stemming (48%)

meer aanvragen meer budget zou ontvangen, wordt dit door de meerderheid als onwenselijk gezien. Los van de praktische bezwaren van het vaststellen van de betrokkenheid van een wijk, zorgt deze methode voor scheefheid, waarbij waarschijnlijk juist de zwakkere wijken minder budget ontvangen. Het andere uiterste, waarbij er extra geld uit het initiatievenfonds naar de achterstandswijken gaat, wordt ook niet gesteund. Het zou de initiatieven in de andere wijken nog meer beknellen en de achterstandswijken krijgen al extra ondersteuning uit andere budgetten.

Ook de verdeling tussen het stedelijk budget – doorgaans gebruikt voor initiatieven met een grotere omvang - en het budget voor wijken levert geen discussie op. Op basis van de daadwerkelijke bestedingen wordt nu tijdens het jaar gekeken of tussentijdse herverdeling tussen wijken of tussen stedelijk budget en wijkbudget nodig is.

Utrecht heeft een paar krachtwijken, te weten Overvecht, Zuilen en Ondiep in Noordwest, Kanaleneiland in Zuidwest die tot 2018 beschikken over aanvullende budgetten, bijvoorbeeld vanuit de krachtwijkgeden of de Versnelling¹³. In de onderzochte periode was er alleen nog in Overvecht een budget beschikbaar gericht op initiatieven in de wijk, in andere wijken waren zulke budgetten niet (meer) aanwezig. Andere wijkbureaus hadden deze mogelijkheid niet en konden in de onderzoeksperiode alleen nog initiatieven waar eigen inzet aan is gekoppeld honoreren. Professionals in de wijk hebben in dergelijke situaties veel minder mogelijkheden om initiatieven te sturen, bijvoorbeeld door sociaal zwakkeren te betrekken, doordat de uitvoering vrijwel volledig bij de initiatiefnemer ligt.

Flexibilisering budgetten vakafdeling

Het leefbaarheidsbudget gaf de mogelijkheid om gemeentelijke kosten in de voorbereiding van een aanvraag te betalen. Er werden bijvoorbeeld adviesuren uit dit budget betaald en er konden verkeerstekeningen worden gemaakt. Het initiatievenfonds biedt deze mogelijkheid niet meer, want als een project niet doorgaat zijn deze kosten gemaakt zonder dat het doel van zelfwerkzaamheid stimuleren is bereikt. Hiervoor is flexibel budget nodig op de afdelingen. Er zijn op verschillende vakafdelingen dergelijke flexibele budgetten voor initiatieven, maar deze ontbreken bijvoorbeeld voor openbare ruimte en verkeer.¹⁴ Verschillende stakeholders pleiten daarom voor de (her)invoering en/of uitbreiding van flexibele budgetten bij de vakafdelingen.

2.4 Beoordelingscriteria: randvoorwaarden aanvraag

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het initiatievenfonds zijn er een aantal randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan. Het gaat om de volgende eisen:

- Er is sprake van maximaal drie jaar ondersteuning, met uitzonderingen voor buurt- en wijkkranten of websites (media), bewonersgroepen en éénmalige activiteiten die jaarlijks terugkeren¹⁵ (evenementen, feestdagen).
- Initiatiefnemer die meer dan €300.000 subsidie ontvangt van gemeente of andere bestuursorganen komt niet in aanmerking.
- Indienen moet in ieder geval vóór de activiteit.
- De activiteit moet in de stad plaatsvinden.
- Er mag voor maximaal €50.000 per jaar gebruik gemaakt worden van het initiatievenfonds.¹⁶

¹³ Een budget van 10,2 miljoen te besteden aan versnelling en versterking van de aanpak in Overvecht.

¹⁴ In het verleden is het flexibel budget van verkeer ondergebracht bij het leefbaarheidsbudget en kon men in het wijkverkeersoverleg nog steeds dit budget benutten. Nu de eis van eigen inzet is toegevoegd is dat complexer geworden en komen veel verkeersinitiatieven niet van de grond.

¹⁵ Evenementen met activiteiten die langer dan een jaar doorlopen kunnen in één keer voor maximaal drie jaar gebruik maken van het budget.

- Initiatieven tot €20.000 kunnen het hele jaar door, maar initiatieven boven de €20.000 gaan in drie rondes, te weten op 1 januari, 1 april en 1 september.¹⁷

Maximum van drie jaar subsidie

De regel dat er maximaal drie jaar ondersteuning wordt gegeven van het initiatievenfonds¹⁸ wordt door de aanvragers die hiermee te maken hebben en bijna alle stakeholders als aandachtspunt naar voren gebracht. Deze regelgeving is in het stadsgesprek in 2015 door een meerderheid van de aanwezigen (59%) gesteund, waar ruim een kwart graag had gezien dat initiatieven onbeperkt konden gebruik maken van het fonds en niet gebonden waren aan een maximum van drie jaar.

Het idee was dat na deze drie jaar het initiatief óf uit eigen middelen door moest gaan óf uit andere programma's van de gemeente dient te worden gefinancierd. Deze regel is overgenomen uit het flexibel budget welzijn en voorkomt dat het budget direct volloopt met initiatieven die jaarlijks terugkeren.

De precieze gevolgen van deze regelgeving zijn, doordat het fonds pas ruim een jaar bestaat, nog niet zichtbaar. Er zijn grofweg drie opties nadat de subsidie van het initiatievenfonds stopt. Het initiatief houdt op te bestaan, het initiatief is dermate waardevol dat de gemeente(raad) binnen andere budgetten ruimte maakt om het voort te zetten óf het initiatief haalt elders de financiering vandaan, idealiter omdat ze 'op eigen benen kan staan'.

Verschillende betrokkenen maken zich zorgen of initiatieven niet plotseling stilvallen. Het zorgt bij initiatiefnemers in ieder geval voor onzekerheid over de toekomst.

Overige randvoorwaarden

De overige randvoorwaarden leveren (nog) geen problemen op in de uitvoeringspraktijk. Hoewel er enkele initiatiefnemers zijn die in de enquête aangeven deze randvoorwaarden te willen aanpassen, is er duidelijk bij zowel de aanvrager als de stakeholders in de interviews nog draagvlak voor deze richtlijnen. Er zijn wel enkele voorbeelden bekend dat er om de randvoorwaarden heen wordt gewerkt, doordat initiatieven van instellingen – zoals scholen – door omwonenden of ouders worden ingediend om zo het uitsluitcriterium van de 'dubbele subsidie', waarbij instellingen die al meer dan €300.000 subsidie ontvangen van de gemeente of andere bestuursorganen niet in aanmerking komen, te omzeilen. Soms is de scheidslijn tussen initiatiefnemer en deelnemers dus niet scherp. Er zijn bewoners die aanvraag doen voor initiatief van een organisatie, maar ook organisaties die aanvraag doen voor een initiatief van bewoners.

2.5 Beoordelingscriteria: eisen en wensen aanvraag

Een aanvraag wordt inhoudelijk getoetst op verschillende beoordelingscriteria. Allereerst moet er sprake zijn van eigen inzet - in de vorm van geld, natura of eigen capaciteit - in *redelijke* verhouding tot gevraagde ondersteuning. Hetzelfde geldt voor het draagvlak: er dient *aantoonbaar* draagvlak te zijn in wijk of stad, in *redelijke* verhouding tot gevraagde ondersteuning. Verder moet het initiatief een bijdrage leveren aan de zorg voor elkaar of voor de leefomgeving. Tot slot is er specifiek aandacht voor de eisen aan de begroting. Kosten die voortvloeien uit normale bedrijfsinvestering komen niet in aanmerking voor

¹⁶ Deze grens kreeg het meeste steun in het stadsgesprek (40%), waar de grens van het voormalig budget flexibel welzijn (€75.000) op 15% van de stemmen kon rekenen en 21% geen maximumbedrag wilde. De rest (24%) onthield zich van inhoudelijke stemming.

¹⁷ Dit model is breed gesteund in het stadsgesprek, waarbij een meerderheid koos voor een variant waarin aanvragen boven de €20.000 twee keer per jaar werden behandeld in plaats van een geheel vrije variant. Hier is dus nog een derde behandelmoment bijgekomen.

¹⁸ Met uitzonderingen voor buurt- en wijkkranten of websites (media), bewonersgroepen en éénmalige activiteiten die jaarlijks terugkeren (evenementen, feestdagen).

een bijdrage uit het initiatievenfonds. Wel komen eventuele loonkosten in aanmerking, in *redelijke* verhouding tot inzet initiatiefnemers en deelnemers.

Eigen inzet

De eisen die gesteld worden ten aanzien van de eigen inzet is de grootste verandering ten opzichte van de voorloper (het leefbaarheidsbudget). Een groot aantal aanvragen ging om initiatieven die eerder (deels) gefinancierd werden uit het leefbaarheidsbudget, maar opnieuw beoordeeld moesten worden volgens richtlijnen initiatievenfonds. Een aantal initiatieven ontvangen geen steun meer door de hardere eisen op eigen inzet.

Uit de interviews blijkt dat er aanvankelijk wat verwarring – en in sommige gevallen achterdocht – was bij de aanvragers die ook al eerder gebruik maakte van het leefbaarheidsbudget. De (rand)voorwaarden waren immers aangepast, waarbij met name de eis van eigen inzet voor de aanvragers impact had. In persoonlijke gesprekken kon de gemeente de deelnemers goed meenemen in de aangepaste regelgeving. Bijkomend voordeel was dat in veel gevallen de komst van het initiatievenfonds werd aangegrepen om met aanvragers die al langer gebruik maakten van het leefbaarheidsbudget om tafel te gaan, deels om de trendbreuk en nieuwe regels te verklaren, deels om opnieuw de samenwerking te bepalen.

De beleidsregel stelt dat de eigen inbreng in *redelijke* verhouding tot de gevraagde ondersteuning moet staan. De stakeholders staan achter deze formulering, die de ruimte biedt maatwerk toe te passen. Van de ene wijk, straat of groep bewoners kan meer worden gevraagd dan van de andere. In sommige delen van de stad is het organiseren van een initiatief met voldoende draagvlak al een prestatie. Dat er een verschillende aanpak kan zijn in verschillende wijken of zelfs binnen de wijk heeft niet tot klachten geleid bij de aanvragers.

Wel blijkt uit de enquête en gesprekken met stakeholders dat onbegrip ontstaat bij inwoners, wanneer bij terugkerende initiatieven steeds hogere eisen worden geformuleerd, bijvoorbeeld door bij een evenement aan te sturen op eigen inkomsten. Dit is bedoeld om initiatieven minder afhankelijk te maken van het fonds, mede doordat in veel gevallen na drie jaar de bijdrage uit het fonds stilgezet wordt. Ook blijkt uit de enquête en gesprekken met stakeholders dat de hoogte van de subsidie niet altijd in verhouding staat met de inspanning die er voor gedaan moet worden.

Verreweg de meeste aanvragers (88%) vinden het inmiddels vanzelfsprekend dat de gemeente een eigen inzet vraagt van aanvragers en deelnemers. De eigen inzet was voor de aanvragers doorgaans goed te bedenken. Meer dan driekwart (78%) had hier geen moeite mee. Aan de eigen inzet kan men zelf een invulling geven. Vrijwel alle initiatiefnemers besteden tijd aan het initiatief (94%), maar als dit alleen bij de aanvraagprocedure is, wordt dit niet als eigen inzet gezien.

Jongeren regelen vaak voor een bijdrage vanuit een instelling of organisatie, maar ook het leveren van materiaal komt onder inwoners jonger dan 50 veel voor. Opvallend is dat met name inwoners tussen de 36 en 50 jaar kiezen voor een financiële bijdrage uit eigen zak. Met name 65-plussers hadden meer moeite met het bedenken van eigen inzet, blijkt uit de enquête. Bij hen is een tijdsinvestering vaak de eigen inzet, bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk.

Stakeholders hebben het idee dat aanvragen gericht op verkeer sterk zijn afgenomen, iets dat wordt bevestigd uit de registratie van de gemeente. Waar verkeer in 2013 en 2014 nog ongeveer één vijfde van het leefbaarheidsbudget omvatte, behelst in het eerste jaar van het initiatievenfonds het thema verkeer nog slechts drie procent van het totaal. Dit wordt mede verklaard doordat de eigen inzet lastiger is te

formuleren. Dat de eigen bijdrage niet altijd direct gerelateerd hoeft te zijn aan het initiatief is vaak niet bekend of voor de aanvrager een onoverkomelijk bezwaar.

Opmerkingen aanvragers over de eisen op het gebied van de eigen inzet:

"Er was onenigheid over de eigen bijdrage, daarom is het initiatief op niets uitgelopen."

"De tegenprestatie is omslachtig en niet altijd duidelijk of haalbaar."

"Eigen inzet is niet (of heel stuk minder) van toepassing op het opknappen van bestaande speeltuintjes in de wijk. Ik vind het gek dat deze aanvraag op dezelfde stapel ligt als het aanvragen van budget voor een buurtfeest, waarin ik dat wel allemaal heel logisch en goed vind om te verwachten."

"De eigen inzet blijft een punt van discussie. Als initiatiefnemer stop je er al verschrikkelijk veel uren vrijwillig in om het van de grond te krijgen en zelfs dan wordt daar bovenop nog een bijdrage in eigen tijd gevraagd."

Draagvlak

De beleidsregel stelt dat er *aantoonbaar* draagvlak dient te zijn in wijk of stad, in *redelijke* verhouding tot gevraagde ondersteuning. Dat wil zeggen dat de eisen aan het draagvlak toenemen als de financiële aanvraag groter wordt. De beoordelaar beslist of aan de eisen wordt voldaan. Hiermee wordt afgeweken van de methode van het leefbaarheidsbudget, waar draagvlak kon worden aangetoond met 25 handtekeningen.

Het beeld is dat de kleinere burgerinitiatieven zelden niet wordt gehonoreerd door een gebrek aan draagvlak. Hier is deze ook vrij gemakkelijk te meten. Bij grote initiatieven zijn de draagvlakeisen zwaarder. Er zijn ook voorbeelden van inwoners die graag in het buurthuis iets wilde organiseren voor ouderen of kinderen, maar geen tijd of zin hadden in de werving. Waar voorheen de sociaal makelaars hier nog een rol speelde, is dit nu niet meer de bedoeling en is er vaak ook geen tijd voor. Potentieel goede initiatieven sneuvelen dan voortijdig, door een gebrek aan (aangetoond) draagvlak. De methodiek, waarbij de beoordelaar beslist of voldaan is aan de eisen, is minder goed meetbaar dan de methode met handtekeningen, maar er is begrip onder de aanvragers voor het maatwerk in de richtlijn voor draagvlak. De enquête onder aanvragers bevestigt het beeld dat het doorgaans niet lastig is om draagvlak te vinden. Driekwart vond het makkelijk om bewoners te vinden die de aanvraag steunden. De beoordelaars van de gemeente zien zich soms genoodzaakt de aanvrager te prikkelen beter draagvlak te inventariseren, met name bij initiatieven die gericht zijn op het trekken van publiek (evenementen) is dit van belang. Dit kan zeer tijdsintensief zijn.

Een relatief nieuwe ontwikkeling is crowdfunding, waar initiatieven door de buurt via een platform veilig financieel gesteund kunnen worden. Hiermee krijgt de gemeente zicht op het draagvlak én wordt er direct een eigen bijdrage geleverd. In september 2016 is door de gemeente het crowdfundingplatform 'voor je stadsie' gelanceerd.

Opmerkingen aanvragers over de eisen op het gebied van draagvlak:

"We hebben geflyerd en dit heeft er voor gezorgd dat mensen elkaar op de hoogte hebben gesteld. Dit heeft er voor gezorgd dat een groot gedeelte van Vleuten wist dat wij een open dag hadden. De sociale media heeft hier ook erg aan bijgedragen!"

"We hebben gebruik gemaakt van Facebook polls."

"Ons initiatief bestaat al een aantal jaren waardoor er bekendheid en draagvlak is."

"In ons eigen netwerk hebben we bewoners bevraagd over hun ideeën m.b.t. ons initiatief."

"Veel aandacht aan besteed, veel toezeggingen van mensen die wilden komen."

"Je hoopt natuurlijk op de betrokkenheid van de buurt/wijk, maar je merkt dat het bereiken van de buurtbewoners niet zo makkelijk gaat als dat je hoopt."

"Wij zijn losse buurtbewoners en niet iedereen is voor zo'n initiatief aanspreekbaar."

“Wellicht is het mogelijk om door middel van een app of portal draagvlak ook online te regelen. Dat je op je postcode kunt zoeken welke initiatieven in behandeling zijn en dat je daar ook op kunt stemmen. Hiermee krijgt de gemeente direct inzicht in draagvlak.”

Effecten op leefomgeving

De doelstelling van het fonds is om initiatieven te ondersteunen waarbij mensen zich inzetten voor elkaar én voor hun leefomgeving.¹⁹ Dit sluit ook aan bij de resultaten van de stemming in het stadsgesprek, waar een overgrote meerderheid vond dat het fonds beschikbaar diende te zijn voor dergelijke initiatieven.²⁰

Er wordt de aanvragers in het aanvraagformulier gevraagd om te benoemen wat zij willen bereiken met het initiatief. Er worden soms aanvragen afgewezen omdat het effect op de leefomgeving niet bewezen is. Zo kan het zijn dat bewoners een speelplek willen vernieuwen met nieuwe toestellen, terwijl de huidige kwaliteit prima voldoet aan de normen van Stadsbedrijven. In dergelijke gevallen wordt de aanvraag afgewezen.

Eisen aan begroting

De initiatiefnemers dienen met hun aanvraag ook een begroting in. Hiervoor gelden een aantal eisen. De kosten van de uitvoering van de initiatieven die redelijkerwijs voortvloeien uit normale bedrijfsinvesteringen (afschrijving, huur, energie) komen bijvoorbeeld niet in aanmerking voor ondersteuning. In het geval van professionele ondersteuning kunnen loonkosten worden gehonoreerd. Voorwaarde is dat de loonkosten in redelijke verhouding staan tot de inzet in geld of menskracht van initiatiefnemers en de deelnemers die bij de uitvoering van het initiatief betrokken zijn. Loonkosten die een initiatiefnemer voor zijn eigen inbreng in rekening brengt worden niet vergoed, net zoals dat er geen bijdrage is voor vrijwilligers. In het verleden werden deze regelmatig uitgekeerd onder de noemer ‘coördinatiekosten’. De vrijwilligersvergoeding is geschrapt om te voorkomen dat aanvragers (bijvoorbeeld ZZP'ers) het fonds gebruiken om werk voor zichzelf te genereren.²¹ Er wordt erkent dat dit nu via een omweg alsnog mogelijk is: anderen kunnen immers een voorstel indienen. De beoordelaars zijn alert op dergelijk gebruik van het fonds, maar stellen dat als de loonkosten een significante bijdrage leveren aan de kwaliteit van de aanvraag, en de aanvraag voldoet aan de eisen op het gebied van leefbaarheid, draagvlak en eigen inzet, er geen reden is om deze te weigeren. De praktijk leert echter dat loonkosten niet snel worden gehonoreerd. In de kalibreergroep is door de beoordelaars onderling afgestemd dat de voorkeur uitgaat naar het financieren van faciliteiten en materiaal om het initiatief mogelijk te maken. Hierbij zit wel een wezenlijk verschil tussen stedelijke aanvragen en wijkaanvragen. Eerstgenoemd zijn doorgaans groter van omvang en bevatten vaker een vorm van professionele ondersteuning.

2.6 Borging uniformiteit en kwaliteit

Het initiatievenfonds kenmerkt zich door ruime richtlijnen die maatwerk mogelijk maken (zie paragraaf 2.5). Bekend ongewenst bijproduct van maatwerk is een gebrek aan uniformiteit. Maatwerk bemoeilijkt vaak ook de controle op kwaliteit, omdat ook hier niet in standaarden kan worden gewerkt.

Uniformiteit

De open regeling betekent een noodzaak voor intensief overleg, onder meer over de eigen inzet, draagvlak en de begroting (loonkosten). Intervisie is noodzakelijk om willekeur te voorkomen. Binnen de wijken is er wekelijks of tweewekelijks overleg tussen de adviseurs, begeleiders van aanvragen en

¹⁹ Artikel 3 uit de beleidsregel initiatievenfonds

²⁰ Alternatieven waren ‘alle soorten initiatieven’ (15%) en ‘vernieuwende initiatieven op het gebied van zorg en welzijn’ (5%).

²¹ Momenteel is vijf procent van de aanvragen door een ondernemer gedaan.

iemand van Stadsbedrijven. Hoewel deze aanpak enige uniformiteit binnen de wijken garandeert, is mogelijk dat tussen wijken (of tussen wijkaanvragen en stedelijke aanvragen) verschillen ontstaan. De kalibreergroep – beoordelaars uit verschillende wijken én beoordelaars van stedelijke aanvragen – wordt ingeschakeld bij twijfelgevallen en bewaakt dat interpretaties niet te ver uit elkaar gaan lopen. Per e-mail worden deze aanvragen behandeld. Zo ontstaan er idealiter ook voorbeelden van best practice, hoewel hier geen overkoepelend document van bestaat. De resultaten van de kalibreergroep worden vastgelegd door het MT van Wijken. Sociaal makelaars constateren dat het maatwerk voor hen soms toch iets weg heeft van willekeur. Het is hen niet altijd duidelijk waarom een aanvraag in de ene wijk wel wordt gehonoreerd en elders niet.

Kwaliteit

De controleerbaarheid van de plannen blijkt een aandachtspunt. De controle valt op te delen in twee onderdelen; controle aan de voorkant op de kwaliteit van de aanvraag, op de punten uit paragraaf 2.5, en controle op de uitvoering van het plan en de eigen inzet.

De kwaliteit aan de voorkant wordt gecontroleerd aan de hand van het aanvraagformulier en activiteitenplan. Dit is een intensief traject, waarbij met name de controle van de begrotingen van aanvragen veel tijd kost. Dit knelt – met name bij de grotere stedelijke aanvragen – soms met de afhandeltermijn van vier weken (hierover meer in paragraaf 2.8), met als gevolg dat er hier strenger naar aanvragen wordt gekeken en minder initiatieven (volledig) gesubsidieerd worden. Het aantonen van draagvlak ligt in principe bij de aanvrager, maar soms wordt er om draagvlak te toetsen gewerkt met wijkberichten of wordt er steekproefsgewijs geïnformeerd in de buurt. Controle op het gebied van de uitvoering van het plan en de eigen inzet is wisselend. De financiële controle vindt altijd plaats. De kwaliteitscontrole bestaat verder uit de verplichte eindverantwoording – in de vorm van een verslag en/of een foto of video. Uit de enquête blijkt dat niet iedereen deze verantwoording compleet inlevert. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat niet alle stakeholders even veel waarde hechten aan de eindverantwoording.

Een verslag of 'bewijsfoto' is door het subsidiebureau doorgaans lastig te interpreteren, want zij hebben onvoldoende inhoudelijke kennis van de wijk situatie. De juridische check en/of controle van het subsidiebureau wordt meer gestandaardiseerd, waar men op de wijkbureaus juist een persoonlijke maatwerkaanpak probeert te bieden.

De verantwoording is onder de stakeholders sowieso een onderwerp van discussie, met name met het oog op efficiency. Het controleren van verantwoordingen kan buitensporig veel tijd kosten. Er gaan stemmen op om deze niet meer standaard te eisen, maar bijvoorbeeld steekproefsgewijs, om zo het fonds toegankelijker te maken en de administratieve rompslomp te verminderen.

Onder de stakeholders is er consensus dat een bezoek van een ambtenaar aan het initiatief de voorkeur heeft. Dit is de ultieme vorm van controle op kwaliteit van uitvoering, terwijl het daarnaast zorgt dat zij de wijk beter leren kennen. De ervaring is dat initiatiefnemers de aanwezigheid op prijs stellen. Nadeel is dat deze controlemethodiek veel mankracht kost.

2.7 Gebruik van de regeling

Toekennen aanvragen

Sinds 1 juli 2015 tot 1 juli 2016 zijn ruim 1400 aanvragen voor het initiatievenfonds in behandeling genomen, blijkt uit de registratie van de gemeente Utrecht. Drie kwart van deze aanvragen is toegekend. Ongeveer één op de twaalf is nog in behandeling. Dat komt doordat aanvragen niet altijd op orde zijn en

dus nog aangepast worden. Ze zijn dan wel al geregistreerd. Hoewel het niet uit de registratie te halen is, kan het mogelijk zijn dat de besluittermijn van vier weken niet altijd behaald wordt.

Ongeveer één op de zes aanvragen is afgewezen. Redenen hiervoor zijn zeer uiteenlopend: soms wordt niet aan de randvoorwaarden voldaan, bijvoorbeeld omdat het project niet in Utrecht plaatsvindt of omdat het initiatief al heeft plaatsgevonden. Ook een duidelijk commercieel belang, een religieuze activiteit of een te sterke loonkostencomponent ten opzichte van de eigen inzet is aanleiding voor het (deels) afwijzen van de gevraagde subsidie. Het afwijzen van initiatieven omdat vrijwillige inzet en co-financiering onvoldoende is, komt ook regelmatig voor.

Tabel 2.2

Overzicht behandelde aanvragen

	AANTAL	PERCENTAGE
Toegekend	1.094	76%
Afgewezen	227	16%
In behandeling	120	8%
TOTAAL	1.441	100%

Type aanvragers

Bijna twee derde van het budget van het Initiatievenfonds gaat naar individuele bewoners en bewonersorganisaties. Een derde gaat naar andere organisaties. Slechts een beperkt deel van het budget wordt toegekend aan ondernemers. Dit beeld – waarin het grootste deel van het budget naar individuele bewoners en bewonersorganisaties gaat – is zichtbaar in alle wijken. Op stedelijk niveau is het tegengestelde beeld zichtbaar vergeleken met de wijken: hier gaat ongeveer een derde naar bewoners en bewonersorganisaties en ongeveer twee derde naar andere organisaties.

Soms hebben aanvragers meerdere aanvragen ingediend bij het Initiatievenfonds. Uit de enquête blijkt dat gemiddeld 1,5 aanvraag per persoon / instantie wordt gedaan.

Tabel 2.3

Overzicht type aanvragers

	BEWONERS EN BEWONERSORGANISATIES	ONDERNEMERS	ANDERE ORGANISATIES
Noordwest	76%	0%	24%
Overvecht	55%	1%	44%
Noordoost	90%	0%	10%
Oost	71%	2%	27%
Binnenstad	58%	3%	39%
Zuid	86%	9%	5%
Zuidwest	73%	9%	18%
Leidsche Rijn	61%	1%	38%
Vleuten-De Meern	77%	2%	21%
Stedelijk	35%	2%	63%
TOTAAL	63%	4%	33%

Aanvragen per wijk

Een vijfde van de subsidie vanuit het Initiatievenfonds gaat naar stedelijke initiatieven. Hier is ook één zesde van het budget voor beschikbaar. Dat het aantal stedelijke initiatieven niet veel hoger ligt dan de wijkinitiatieven sluit ook aan bij het beeld van de geïnterviewden. Met stedelijke initiatieven gaat doorgaans meer geld gemoeid. De meeste initiatieven zijn te noteren in Noordoost, tegenover relatief lagere aantallen in de Binnenstad, Overvecht en Zuidwest. Dit zegt niet veel over de benutting van het budget: Zuidwest heeft veruit het kleinste deel van het budget uitgegeven, op afstand gevolgd door Noordoost, terwijl de Binnenstad, West, Noordwest, Leidsche Rijn en Vleuten-de Meern het budget hebben overschreden. Bijna alle wijken hebben hun budget volledig uitgegeven dan wel overschreden. Zuidwest en Noordoost zijn de enige wijken die nog een redelijk deel van hun budget overhouden. Dit budget is in tussentijds overleg herverdeeld over de andere wijken.

Tabel 2.4

Omvang van de toegekende bedragen per wijk eerste 12 maanden (periode juli 2015 tot en met juni 2016)

	AANTAL TOEGEKEND	TOEGEKEND BEDRAG – EURO'S	% TOTAAL TOEGEKEND BEDRAG	TOTAAL BUDGET	% TOTAAL BUDGET TOEGEKEND
West	118	278.863	8%	273.333	102%
Noordwest	105	369.826	10%	331.167	112%
Overvecht	63	275.763	8%	291.167	95%
Noordoost	154	269.472	7%	308.167	87%
Oost	77	286.564	8%	287.333	100%
Binnenstad	49	245.551	7%	232.833	106%
Zuid	111	251.093	7%	268.333	94%
Zuidwest	71	201.350	6%	306.500	66%
Leidsche Rijn	123	353.861	10%	277.833	127%
Vleuten-De Meern	130	359.409	10%	340.000	106%
Stedelijk	93	741.654	20%	583.334	127%
TOTAAL	1.094	3.633.406	100%	3.500.000²²	104%

Type initiatief

Met de transitie van het leefbaarheidsbudget naar het initiatievenfonds is de focus van de initiatieven anders komen te liggen. De nadruk ligt meer op welzijn en sociale cohesie. Initiatieven gericht op sociale cohesie zagen een relatieve afname tussen 2013 en 2014 – ten tijde van het Leefbaarheidsbudget – en namen met de komst van het Initiatievenfonds weer flink toe. Er gaat juist steeds minder budget op aan initiatieven op het gebied van verharde openbare ruimte en verkeer. Deze worden veel minder gehonoreerd vanwege de nieuwe eisen op het gebied van eigen inzet. De registratie van afwijzingen geeft volgens de beoordelaars hierbij geen goed beeld, omdat veel initiatieven niet eens worden aangemeld bij het fonds.

Tabel 2.5

Overzicht bestedingen per categorie 2013-2015 / 2016²³

²² In het eerste jaar (juli 2015- juli 2016) was minder geld beschikbaar, omdat bij ingang van het Initiatievenfonds halverwege 2015 niet 50% van het leefbaarheidsbudget beschikbaar was, maar 33%. Dit was een bewuste keuze omdat veel subsidies traditioneel aan het begin van het jaar worden verstrekt. Het budget in de onderzochte periode bestaat derhalve uit 33% van het budget in 2015 (1,4 miljoen) en de helft van het budget uit 2016 (2,1 miljoen). In totaal gaat dit om 3,5 miljoen.

²³ 2015 / 2016 gaat over het tweede half jaar van 2015 en het eerste half jaar van 2016, omdat dit de eerste twaalf maanden zijn sinds het Initiatievenfonds werd geïntroduceerd.

	2013 (LB)	2014 (LB)	2015 / 2016 (IF)
groene openbare ruimte	8%	18%	12%
jeugd	6%	30%	15%
participatie	7%	4%	13%
sociale cohesie	32%	6%	24%
verharde openbare ruimte	19%	20%	11%
verkeer	22%	19%	3%
welzijn	8%	3%	22%

De verdeling van de subsidies van het Initiatievenfonds over de categorieën verschilt sterk over de verschillende Utrechtse wijken. Initiatieven gericht op het verbeteren van de sociale cohesie krijgen over heel Utrecht de meeste subsidie (24%)²⁴. Per wijk afzonderlijk varieert het aandeel van initiatieven gericht op sociale cohesie van vijftien (Oost) tot 44 procent (Zuidwest). Bij de stedelijke initiatieven is slechts een tiende gericht op het verbeteren van de sociale cohesie. Op stedelijk niveau is juist veel geïnvesteerd in welzijn (57 procent). Op stadsniveau gaan de minste subsidies naar verkeer. Dit beeld is in de meeste wijken hetzelfde, hoewel ook hier uitschieters zichtbaar zijn voor Noordoost en Zuid.²⁵

2.8 Bereik

Met het bereik van het initiatievenfonds bekijken we in welke mate het fonds gelijk toegankelijk is voor alle Utrechters, waarmee redenen voor eventuele ongelijkheden in gebruik van het fonds van belang zijn. Dit doen we door naar drie hoofdaspecten te kijken, waardoor mensen geen gebruik maken van het fonds, te weten de bekendheid, de bereidheid en de laagdrempeligheid. Met andere woorden: of de potentiële aanvragers 'kennen, willen en kunnen'.

Er ligt een politieke doelstelling dat in 2019 60% van de Utrechters het initiatievenfonds kennen. De opdracht om de bereidheid tot aanvragen te vergroten ligt voor het grootste deel bij de sociaal makelaars, omdat zij het meest actief zijn in de wijk en hier inwoners kunnen prikkelen tot initiatieven. De gemeente heeft zelf een belangrijke rol in het laagdrempelig maken van de aanvraagprocedure, onder meer door de toegankelijkheid en transparantie van de regeling en de voorwaarden, de duidelijkheid van het aanvraagformulier, de mogelijkheden tot ondersteuning bij de aanvraag door bijvoorbeeld het wijkbureau of de sociaal makelaar en de beperking van de verantwoordelijkheden voor de aanvrager.

²⁴ Dit beeld wordt ook bevestigd in de enquête onder aanvragers waaruit bleek dat de meeste aanvragers jongere burgers en buurtbewoners waren, met name onder jongere initiatiefnemers.

²⁵ De volledige tabel is te vinden in bijlage 5.

Gemeente Utrecht

Zet u zich in voor uw buurt, wijk of de stad?
Maak gebruik van het Initiatievenfonds!

Wat is het Initiatievenfonds?
Het Initiatievenfonds is bedoeld om grote en kleine initiatieven in de stad Utrecht te ondersteunen. De gemeente wil met het geven van een bijdrage meer mensen stimuleren om zich vrijwillig in te zetten voor elkaar, de buurt, de wijk of de stad Utrecht. Daarbij kunt u denken aan het stimuleren van ontmoeting, het planten van meer groen of het opknappen van de straat. Het is belangrijk dat het een gezamenlijk belang (van meerdere mensen) dient en dat er draagvlak voor is in de buurt.

Hoe kunt u een aanvraag indienen?
Het indienen van een aanvraag kan digitaal via www.utrecht.nl/initiatievenfonds. U kunt het hele jaar door een aanvraag indienen. Alleen aanvragen hoger dan 20.000 euro worden op drie vaste data in behandeling genomen: 1 januari, 1 april en 1 september.

Hebt u hulp nodig bij het invullen van het formulier? Ga dan langs bij de sociaal makelaar of het wijkbureau bij u in de buurt.

Overzicht sociaal makelorganisaties per wijk:

- Binnenstad, Leidsche Rijn en Zuidwest: Doenja Dienstverlening
- Noordoost en Overvecht: Wijk&Co
- Noordwest en West: Me'kaar
- Vleuten-De Meern: Welzaam
- Zuid en Oost: Vooruit

Het wijkbureau kan u helpen bij het vinden van de sociaal makelaar in uw wijk.

Overzicht wijkbureaus:

- Binnenstad en West: Stadskantoor 5+ etage, Stadsplein 1
- Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern, Dorpsplein 1, Vleuten
- Noordwest: Amsterdamsestraatweg 283
- Oost-Noordoost: F.C. Dondersstraat 1
- Overvecht: Zamenhofdreef 17
- Zuid: 't Goylaan 75
- Zuidwest: Al-Masoeedilaan 188

Kijk voor meer informatie op www.utrecht.nl/initiatievenfonds.

Bekendheid

De bekendheid is een sleutelfactor in het succes van het initiatievenfonds. Immers: wanneer het fonds niet voldoende bekend is, kan er door een grote groep bij voorbaat al geen gebruik worden gemaakt. Hiermee komt de effectiviteit onder druk. Er is dan ook geïnvesteerd in het vergroten van de bekendheid. Zo beschikken de wijkbureaus over grote banners, die meegenomen worden naar bijeenkomsten in de wijk. Daarnaast is er veel informatie op de gemeentelijke website, waaronder een flyer (zie afbeelding) die ook op de wijkbureaus te vinden was. Daarnaast hebben zowel wijkregisseurs als sociaal makelaars de mogelijkheden om in hun netwerk het initiatievenfonds te benoemen, om zo de bekendheid te vergroten. Daarnaast zijn er facebookcampagnes en wordt op bijeenkomsten in de wijk aandacht besteed aan het initiatievenfonds.

Er zijn nog flinke stappen te zetten om de doelstelling (bekendheid in 2019: 60%) te bereiken. De bekendheid van het initiatievenfonds is recentelijk bevraagd in het bewonerspanel van de gemeente Utrecht.²⁶ Een kwart heeft wel eens gehoord van het initiatievenfonds. Van deze groep weten zeven op de tien ook waar het Initiatievenfonds voor is. Het is vaak een redelijk oppervlakkige kennis; het is met name bekend dat de gemeente middels het initiatievenfonds burgerinitiatieven ondersteunt, dat er eigen inzet gevraagd wordt van aanvragers en deelnemers en dat het initiatief een gemeenschappelijk belang dient. Meer procesmatige zaken, zoals dat het initiatievenfonds grote initiatieven drie keer per jaar beoordeeld, zijn logischerwijs veel minder goed bekend.

Bereidheid

Als de bekendheid van het initiatievenfonds groter wordt, zal duidelijk worden in hoeverre dit effect heeft op het aantal aanvragen. Wanneer hier weinig effect optreedt, kan dit te maken hebben met de bereidheid een aanvraag in te dienen. Zo blijkt uit het onderzoek onder het bewonerspanel dat vier op de vijf panelleden (80%) het fonds positief beoordeeld terwijl 'slechts' 43% van de panelleden interesse heeft om een aanvraag te doen bij het Initiatievenfonds. Hierbij is het aannemelijk dat dit percentage onder de betrokken panelleden hoger ligt dan het Utrechts gemiddelde.

Een grote groep Utrechters, waarbij jongeren en lager opgeleiden oververtegenwoordigd zijn, is (nog) niet bereid om gebruik te maken van het fonds. Dit kan te maken hebben met de binding met de wijk, de prioriteit die men geeft aan de leefbaarheid in de buurt en de mate waarin men wenst tijd vrij te maken voor een initiatief. Met name in achterstandswijken is het lastiger inwoners te prikkelen initiatieven te ondernemen. Beoogd is dat de aanwezigheid van meer sociaal makelaars in deze zwakkere wijken een nivellerend effect heeft op het aantal aanvragen. Uit de resultaten getoond in paragraaf 2.7 blijkt een wisselend beeld. De wijken Noordwest (112%) en Overvecht (95%) hebben bijna of meer dan het volledige budget uitgegeven, maar Zuidwest (66%) ligt nog achter op het gemeentelijk gemiddelde (104%).

Hoewel de betrokkenen constateren dat jongeren en lager opgeleiden inderdaad minder gebruik maken van het fonds als aanvrager, kunnen zij als deelnemer aan initiatieven alsnog baat hebben bij het fonds. Er wordt hierbij gerefereerd aan 'het middenkader' – buurtbewoners die initiatieven organiseren die gericht zijn op inwoners met een grote afstand tot de gemeente en het initiatievenfonds. Uiteraard zijn er

²⁶ Bron: Bewonerspanel Utrecht, mei 2016. De resultaten dienen voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Panelleden van gemeentelijke panels zijn doorgaans niet representatief voor de gehele gemeentelijke bevolking, met name op de thema's digitalisering en participatie. Het gaat waarschijnlijk om meer betrokken, en bovengemiddeld digitaal georiënteerde inwoners. In dit geval betekent dit dat onder meer de bekendheid van het fonds en de bereidheid om er gebruik van te maken onder de gemiddelde Utrechter lager ligt dan uit het panel blijkt.

ook verschillende stichtingen en organisaties die gebruik maken van het fonds, die zich vaak richten op deze groep.

De stakeholders zijn vrijwel unaniem van mening dat het niet efficiënt is om de inspanningen te richten op het vergroten van de bereidheid onder alle Utrechters: 'als men niet wil, dan wil men niet'. Wel kan het helpen om misverstanden over het fonds uit de weg te helpen, zoals het beeld dat niet alle initiatieven worden behandeld.

Er zijn kleinschalige acties om groepen die normaliter verder af staan van het initiatievenfonds te betrekken. Zo legt het wijkbureau Oost contact met studenten in de wijk, waardoor ook zij het fonds al hebben gebruikt.

Uit de interviews en de deskresearch blijkt dat veel politieke aandacht is voor het initiatievenfonds en de verwachtingen - met name op het gebied van de bereidheid - hoog zijn. De hoop is dat door de succesverhalen van het initiatievenfonds niet alleen de bekendheid toeneemt, maar ook koudwatervrees en/of cynisme bij inwoners zal verminderen en daarmee de bereidheid om gebruik te maken van het fonds vergroot.

Laagdrempeligheid

Laagdrempeligheid van het aanvragen zorgt er voor dat inwoners die bekend zijn met het initiatievenfonds, en ook bereid zijn eventueel een aanvraag te doen, niet afhaken. Dit hangt samen met een aantal sleutelfactoren, zoals de toegankelijkheid van informatie over het fonds, het gemak van aanvragen, de mate van eigen inzet en draagvlak, de geboden ondersteuning en de mate van verantwoordelijkheid die men krijgt. We lopen deze chronologisch langs.

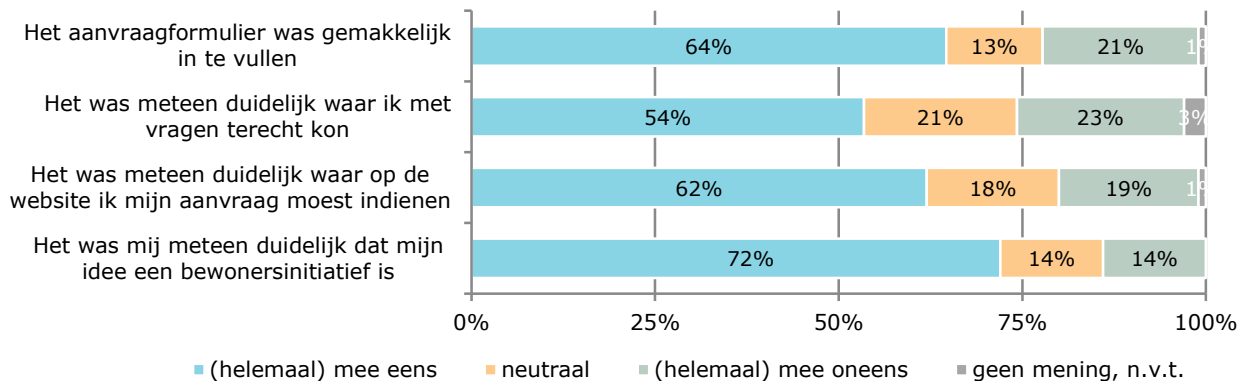
De aanvraagprocedure

De informatie over de aanvraagprocedure was voor de meeste aanvragers redelijk duidelijk (figuur 2.1). Enige ruimte voor verbetering zit in het duidelijk maken waar men met vragen terecht kan, hier hadden aanvragers relatief de meeste moeite mee. Informatie is met name beschikbaar op de wijkbureaus en via de website van de gemeente. De gemeente heeft op haar website een uitgebreide uitleg in het digitaal loket (zie afbeelding), inclusief doorverwijzing naar het wijkbureau of de Utrechtse vrijwilligerscentrale voor hulp. Daarnaast is er een pagina met veel gestelde vragen over het initiatievenfonds, net als enkele succesverhalen, de historie van de totstandkoming en links naar relevante documentatie (zoals het aanvraagformulier en de beleidsregel). Om de drempel te verlagen zijn de voorwaarden die genoemd staan op de website van het initiatievenfonds een versimpelde, afgezwakte vorm van de beoordelingscriteria. Gevolg is dat sommige aanvragen uitgaan van deze versimpelde voorwaarden, met als gevolg dat de kwaliteit van de aanvragen achteruit gaat en er meer werk is in controle en begeleiding.

The screenshot shows the 'Digitaal loket' (Digital Locket) website for Gemeente Utrecht. The main heading is 'Initiatievenfonds, aanvraag'. Below this, there is a 'Beschrijving' section explaining the purpose of the fund. A prominent red button says 'Vraag een bijdrage uit het initiatievenfonds aan'. To the right, there are links for 'Heest gevraagde producten', 'Zoeven op alfabet', 'Zoeven op thema', 'Zoeven op revalsgebied', and 'Product zoeken'. Further down, there are links for 'Hulp en contact' and 'Weten een afspraak maken'. The bottom right corner features the 'overheid.nl' logo. The page also includes a 'Voorwaarden' section with a list of criteria for eligibility, such as being a resident of Utrecht, having a valid ID, and being a member of a local organization. A 'Welke bijlagen stuurt u mee bij de aanvraag?' section lists required documents like a copy of the application form, a copy of the organization's statutes, and a copy of the organization's identification code. A 'Doet u de aanvraag namens een organisatie?' section provides instructions for organizations. A 'Wanneer krijgt u het besluit?' section states that decisions are made within 4 weeks. Finally, a 'Hebt u hulp nodig bij uw aanvraag?' section provides contact information for the wijkbureau or the Utrechtse vrijwilligerscentrale.

Figuur 2.1

Stellingen over de aanvraag

Een aanvraag voor het initiatievenfonds indienen kan alleen via het digitale E-formulier, waarbij hulp en advies beschikbaar is bij sociaal makelaars of het wijkbureau. De meeste aanvragers kunnen vanuit de informatie op de site zelfstandig uit de voeten met de aanvraag en dienen deze zonder hulp in (figuur 2.2).

Leeftijd speelt hierbij een duidelijke rol, hoe ouder de aanvrager is hoe groter de kans dat deze hulp heeft gehad bij de aanvraag. De helft van de 65-plussers heeft ondersteuning nodig bij het indienen van de aanvraag. De stakeholders bevestigen dat met name ouderen een drempel ervaren door de digitalisering. De enquête onder aanvragers brengt ook enkele aandachtspunten naar voren. Het was niet iedereen duidelijk welke informatie je paraat moeten hebben bij de aanvraag en in welk formaat. Aangezien het niet mogelijk is om het formulier tussentijds op te slaan en je na een periode uit de sessie wordt gegooid, hebben aanvragers soms meerdere pogingen nodig om het formulier helemaal in te vullen. Het taalgebruik levert geen klachten op onder de aanvragers.

Opmerkingen aanvragers over het E-formulier:

"Het aanvraag formulier op de website is heel duidelijk. Als je het vergelijkt met een vergunning aanvraag dan is de aanvraag van deze subsidie een peulenschil."

"Het formulier was makkelijk in te vullen. Ik heb alleen contact gehad omdat ik het niet uit kon printen. Ik ben hiermee tot tevredenheid geholpen."

"Je moet het formulier wel weten te vinden op de site. Maar als je die gevonden hebt is het makkelijk in te vullen."

"Het is digitaal en makkelijk in te vullen. Het is wel noodzakelijk dat je vooraf al je gegevens/informatie bij de hand hebt."

"Ik ben blij met de hulp van de vrijwilligerscentrale die mij kon begeleiden om mijn aanvraag digitaal in te dienen."

"Het is onhandig dat je niet van te voren alle vragen van het formulier kunt zien. Nu moet je terplekke online alles invullen en bedenken, tussentijds opslaan kan niet."

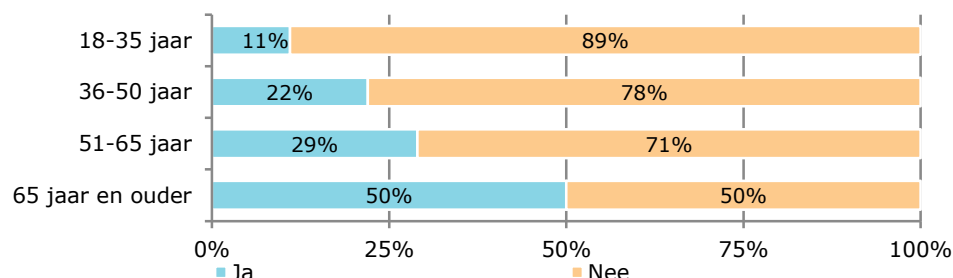
"Enige grote minpunt is dat het aanvraagformulier niet opgeslagen kan worden. Als je het wel doet ben je toch alles kwijt. Dit is echt technisch gezien niet meer nodig. Alle fondsen werken met aanvraag-formulieren die je op kunt slaan."

"Het is totaal onmogelijk om het vragenformulier binnen de gekregen tijd in te vullen. Uiteindelijk kon ik iedere keer een paar vragen verder komen, voor ik eruit werd gegooid."

"Ik ben voorstander van een mondelinge pitch van maximaal 10 minuten waarin duidelijk wordt of het initiatief wel of niet kansrijk is en wat de aandachtspunten bij de specifieke aanvraag kunnen zijn."

Figuur 2.2

Hulp bij het indienen van de aanvraag naar leeftijd (gemiddeld 24%)²⁷

Wanneer de groep die digitale ondersteuning nodig heeft naar professionals stapt, kan dit adequaat worden opgepakt. Er is geen zicht op hoeveel initiatieven hierdoor helemaal niet van de grond komen, omdat potentiële initiatiefnemers direct afhaken.

Twee op de drie aanvragers hadden in de aanvangsfase direct contact met de gemeente. Contacten zijn soms op initiatief van de aanvrager, soms wil de gemeente meer informatie (zie kader). De inspanning die de gemeente moet leveren op een aanvraag op het gewenste niveau te krijgen is zeer wisselend: van aanvragen die direct voldoen dat aanvragen die op papier binnen komen en door de gemeente zelf digitaal verwerkt moeten worden.

Assistentie van de sociaal makelaar komt minder voor dan ondersteuning vanuit het wijkbureau. Eén op de tien aanvragers (11%) heeft tijdens het aanvraagproces contact gehad met de sociaal makelaar. Er is daarbij geen onderscheid naar leeftijd. De onderwerpen van deze contacten zijn zeer uiteenlopend (zie kader).

Opmerkingen aanvragers over aard contact met gemeente:

"Het was niet duidelijk hoe je een inspanning door de gemeentebedrijven zelf moest aanvragen: in mijn geval het plaatsen van een kerstboom."

"We kregen advies over bij welk fonds we ons idee het beste konden indienen en later info over wanneer we antwoord konden verwachten."

"Zij vroegen meer informatie over de aanvraagkosten."

"Zij namen contact met mij op om te kijken of verschillende ideeën gecombineerd konden gaan worden."

"Omdat ik de afrekening had overgenomen van vorig jaar was het niet helemaal duidelijk of ik een nieuwe aanvraag moest doen of dat we op de oude aanvraag konden door begroten."

Opmerkingen aanvragers over aard contact met sociaal makelaar:

"Uit ongenoegen over het aanvraagproces bij de gemeente."

"Om draagvlak te peilen."

"Ik heb overlegd over de eigen bijdrage van de bewoners."

²⁷ De meeste behoefte is er aan het beantwoorden van vragen over het verloop van het aanvraagproces (51%) en hulp bij het invullen van het aanvraagformulier (49%). Meedenken over de uitwerking van het idee (33%) en hulp bij het opstellen van de begroting komen minder vaak voor (30%).

“Met name over de werking van het formulier.”

De beoordeling van de contacten met gemeente en sociaal makelaar verschillen niet sterk van elkaar. Eén op de vijf aanvragers stelt dat zonder dit contact het niet was gelukt de aanvraag in te dienen. Het contact met de gemeente in deze aanvangsfase wordt doorgaans als klantvriendelijk (82%) gezien, waar de adviezen bruikbaar waren (70%) en gemeente voldoende snel reageerde (68%). De sociaal makelaar wordt in vergelijkbare mate gewaardeerd, hoewel het oordeel over de snelheid van reageren hoger ligt (80%).

In de beleidsregel staat vastgelegd dat de aanvrager een activiteitenplan moet indienen, waarin staat aangegeven welke activiteit(en), doelgroep, te behalen resultaten, eigen inzet, periode, inkomsten en uitgaven, draagvlak, samenwerking en gewenste omvang van ondersteuning er met het initiatief gepaard gaan. Op de website is een formulier te vinden met vragen die beantwoord dienen te worden om aan deze eisen te voldoen (zie kader). In Overvecht heeft een sociaal makelaar een instructiefilmpje gemaakt om deze stappen te doorlopen. Dit is te vinden op YouTube, maar niet op de gemeentelijke website. De ervaring van de stakeholders is dat het activiteitenplan een struikelblok kan zijn, met name omdat in deze fase de eigen inzet en het draagvlak op papier gezet moeten worden. Dit zorgt regelmatig voor verschillen van interpretatie.

Vragen bij een aanvraag voor een stadsinitiatief

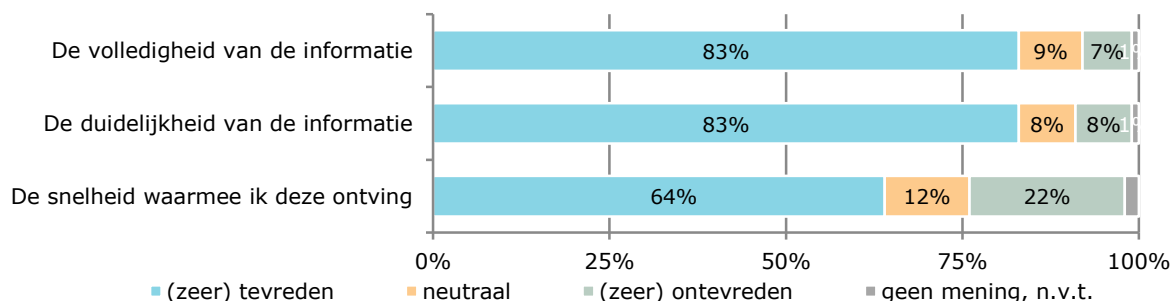
- 1 Wat gaat u organiseren? (Omschrijf de activiteit(en) of uw initiatief.)
- 2 Voor wie is de activiteit? (Omschrijf voor wie (de doelgroep) en hoeveel mensen u de activiteit(en) organiseert. Zo kunnen wij nagaan of er voldoende draagvlak is voor uw activiteit.)
- 3 Wat wilt u bereiken? (Omschrijf de doelen en/of resultaten die u wilt halen met uw activiteit.)
- 4 Wat gaat u zelf doen? En hoe gaat u anderen stimuleren om mee te doen? (Omschrijf uw eigen inzet en de inzet die u van de deelnemers verwacht. Dit kan inzet in geld, in diensten of materiaal zijn, of in capaciteit (medewerkers of vrijwilligers)
- 5 Met wie werkt u samen? (Benoem de organisaties en partners waar u mee samen werkt en wat zij gaan doen.)
- 6 Waar vindt de activiteit plaats? (Geef de locatie van de activiteiten, bijvoorbeeld een adres of welk buurthuis.)
- 7 Hoe maakt u de activiteit toegankelijk voor iedereen? (Omschrijf hoe u ervoor zorgt dat de activiteiten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Denk daarbij aan rolstoelgebruikers, slechtzienden of mensen met een verstandelijke beperking.)

Afhandeling van de aanvraag

Wanneer de aanvraag compleet en volledig is start de formele afhandeling van de aanvraag. Een overgrote meerderheid van de aanvragers die hebben deelgenomen aan de enquête heeft een brief met het besluit over hun aanvraag ontvangen. Het besluit pakt voor ongeveer zes op de zeven aanvragen gunstig uit, blijkt uit de registratie van de gemeente Utrecht. Over de duidelijkheid en de volledigheid van de informatie in de brief is men doorgaans tevreden, aandachtspunt is de snelheid (zie figuur 2.3). Deze brief is gedurende de looptijd van het initiatievenfonds qua stijl aangepast. Er is door de gemeente en het subsidiebureau gekeken naar taalgebruik, om te zorgen voor een heldere en kortere formulering.

Figuur 2.3

Stellingen over aspecten van de brief over het besluit

Begroting en financiële verantwoordelijkheid

De initiatiefnemers dienen met hun aanvraag ook een begroting in.

De begroting vergt een mate van deskundigheid die niet alle aanvragers hebben. Het komt regelmatig voor dat initiatieven op basis van de begroting (voorlopig) worden afgewezen. De beoordelaars missen regelmatig posten in de begroting, zoals de kosten voor een vergunning. Ook zien ze posten die niet in aanmerking komen voor ondersteuning.

Er kan onduidelijkheid ontstaan over wat wordt verstaan onder 'normale bedrijfsinvesteringen'. Ook kan er discussie ontstaan over welke loonkosten voor de professionals in redelijke verhouding staan tot de inzet van de initiatiefnemers. Dit wordt niet als transparant ervaren. Toch zijn de stakeholders tevreden dat loonkosten deels kunnen worden gehonoreerd. Het maakt meer initiatieven mogelijk en draagt bij aan de professionaliteit. Dat loonkosten voor de initiatiefnemer niet worden gehonoreerd kan vrijwel altijd op begrip rekenen, alhoewel er onder sociaal makelaars ook voorstanders zijn van het belonen van initiatiefnemers.

De gemeente stimuleert initiatiefnemers om – zeker bij terugkerende evenementen – in de begroting eigen inkomsten op te nemen. Dit kan bijvoorbeeld door een entreprijs te hanteren. In de praktijk levert dit weer nieuwe problemen op. Zo is er een voorbeeld bekend waar een activiteit in een buurtcentrum plaatsvond. Door de entreprijs, rekent de beheerder UVO²⁸ in plaats van 0% huur tarief, 35% of 100%, zodat kosten weer hoger worden en voor zowel initiatiefnemers als bezoekers een drempel opwerpen.

Wanneer een aanvraag wordt goedgekeurd en de subsidie (deels) wordt toegekend krijgt de initiatiefnemer 80% hiervan op het bankrekeningnummer dat zij op het aanvraagformulier hebben ingevuld. Stakeholders zien dat sommige initiatiefnemers dit als drempel ervaren, vanwege de financiële verantwoordelijkheid. Er zijn voorbeelden bekend dat sociaal makelaars de financiële verantwoording – al dan niet noodgedwongen – overnemen van initiatiefnemers. Door het toenemende takenpakket blijft er steeds minder tijd over voor dergelijke intensieve ondersteuning. Daarnaast is het onwenselijk om de taken te veel uit handen te nemen. Momenteel wordt er ook geëxperimenteerd met de zogenaamde 'prepaid card', waarmee het budget niet meer op de bankrekening wordt gestort, maar er een kredietkaart wordt verstrekt met de toegekende subsidie. Wellicht kan dit ook de drempel qua financiële verantwoording (bonnetjes) verlagen. Nu is dit veel werk voor zowel de aanvrager als het wijkbureau, en

²⁸ Utrechtse Vastgoed Organisatie

komt het regelmatig voor dat er om kleine bedragen problemen ontstaan, vanwege ontbrekende of onduidelijke bonnetjes. Onder sociaal makelaars gaan stemmen op om deze systematiek – zeker bij kleinere bedragen – helemaal te laten varen, en meer vertrouwen te tonen in de burger. De inhoudelijke verantwoording in de vorm van een verslag over het initiatief (zie volgende thema) zou afdoende zijn om te controleren, mede vanwege de sociale controle.

Voor enkele initiatieven is de methodiek waarbij 20% van het toegewezen budget pas na afloop wordt toegekend een drempel. Niet alle initiatiefnemers willen of kunnen geld voorschieten. Initiatiefnemers moeten soms lang wachten op de laatste bijdrage, blijkt uit de open antwoorden in de enquête en wordt bevestigd in de interviews. In enkele gevallen kwam zelfs de eerste 80% van het budget pas ná de activiteit.

Opmerkingen aanvragers over de financiële verantwoordelijkheid en uitbetaling:

“Sneller betalen van het 2de deel na goedkeuring van de eindverantwoording.”

“De eindbetaling na het indienen van de verantwoording duurt erg lang, de betalingen worden eerst door mij gedaan. Ik heb meerdere aanvragen gedaan en er zit soms 500 euro privé geld in!”

“De afhandeling van de aanvraag was vertraagd doordat de brief naar het verkeerde adres was gestuurd. Daardoor kwamen we in de knel met de planning en met de co financier. Bovendien hebben we de gedeeltelijke toekenning als onpraktisch ervaren. Het is net als met de bakker, die ook geen heel brood meegeeft voor de halve prijs. Uiteindelijk zijn we hier wel uitgekomen, maar het voelde onprettig.”

“Iedere situatie is anders, maar wij zouden graag het gehele bedrag willen ontvangen, zo is onze begroting opgesteld.”

Inhoudelijke verantwoording

Tot slot krijgt de aanvrager na de uitvoering te maken met een andere voorwaarde voor de subsidie; de verantwoording van de kosten na uitvoering. Over het traject rondom de verantwoording is men over het algemeen tevreden (76%), hoewel er soms kritiek is op de drempel die dit kan opwerpen, zowel qua hoeveelheid werk als qua deskundigheid. Enkele stakeholders zien de verantwoording als een haakje om successen beter te communiceren, door een foto of filmpje van het resultaat onderdeel te maken van de verantwoording. Andere stakeholders zijn hier terughoudend in, omdat de verantwoording, die nu nog in veel gevallen als een logisch onderdeel van de aanvraag wordt beschouwd, dan wellicht (nog) meer als drempel wordt ervaren.

Opmerkingen aanvragers over de verantwoording:

“De instructie over de verantwoording vind ik erg duidelijk.”

“Nuttig en leuk om zo'n verslag te maken, niet alleen ter verantwoording maar ook om het voor jezelf te evalueren.”

“Ik heb voldoende tijd gekregen om te kunnen verantwoorden.”

“Wel tevreden, maar wel veel werk. En ik ben een HBO'er dus kom er wel uit, maar voor de gemiddelde bewoner is het een lastig traject. Vooral omdat je voor de aanvraag al een hele begroting moet indienen, terwijl je maar 3 euro p.p. krijgt. Dat zou eenvoudiger kunnen. Aantal deelnemers doorgeven, datum en activiteit.”

“Het was duidelijk dat ik een verantwoording moest afleggen (hoe en wanneer), maar afleggen van verantwoording kost veel tijd.”

“Het zou goed zijn om pragmatisch om te springen met de verantwoording. Controle en verantwoording zijn goed maar het moet geen drempel worden voor ondernemers om gebruik te maken van het initiatievenfonds.”

"Mij was bij de aanvraag niet duidelijk dat en op welke manier de subsidie verantwoord diende te worden. Hoewel het volstrekt logisch is dat het verantwoord dient te worden."

"Afleggen van volledige verantwoording (verslag + foto's + bonnetjes) voor kleine subsidiebedragen lijkt mij onnodig veel werk. Alleen toesturen van foto's of bonnen moet voldoende zijn."

Termijnen en looptijd

Uit de enquête onder aanvragers blijkt de communicatie en handhaving van de besluittermijn bij de afhandeling van de aanvragen het belangrijkste aandachtspunt.

Hoewel medewerkers als vriendelijk en behulpzaam worden ervaren, storen veel aanvragers zich aan het feit dat ze zelf moeten bellen om de status van de procedure te horen.

Sociaal makelaars zien de lange looptijden als een risico voor het initiatievenfonds. Aanvragers zijn na negatieve ervaringen minder geneigd in de toekomst opnieuw gebruik te maken van het fonds. In Overvecht wordt een deel van het wijkbudget gebruikt om initiatieven te steunen. Als blijkt dat dit budget niet toereikend is wordt doorverwezen naar het initiatievenfonds. Dit gebeurt niet direct, omdat de ervaring is dat dit relatief veel tijd kost. De termijn van vier weken wordt in Overvecht vaak wel gehaald, maar zelfs dit is soms in de ogen van de aanvrager al te lang, waardoor ze gedemotiveerd raken.

Betrokkenen binnen de gemeente bestrijden het beeld dat de termijnen veel worden overschreden en vermoeden dat veel aanvragers rekenen vanaf het moment van het eerste contact, terwijl de termijn pas in gaat op het moment dat de aanvraag volledig is. Er wordt wel bevestigd dat de communicatie hierover, en de communicatie in de fase tussen eerste contact en het opstellen van een volledige aanvraag, beter moet.

De lange looptijd is deels te verklaren door de tijdsintensieve aanpak. Zoals in paragraaf 2.6 besproken moet er getoetst worden op de kwaliteit van de aanvraag én de uniformiteit moet worden bewaakt. Hiervoor is veel overleg noodzakelijk. Daarnaast kijken betrokkenen binnen de gemeente kritisch naar de afstemming tussen subsidiebureau en de afdeling Wijken, die soms te wensen overlaat. De deadline van vier weken om een aanvraag af te werken vergde aanpassingen in de werkwijze van het subsidiebureau, die normaal langer de tijd hadden om subsidieaanvragen te verwerken. Ook het zaakstelsel waarin gewerkt wordt krijgt kritiek. Het wordt niet als gebruikersvriendelijk ervaren. Ondanks de digitalisering van de aanvragen gaat dossiervorming derhalve gepaard met veel administratieve taken, vinden de behandelaars.

De kritiek op de lange doorlooptijd botst sterk met het idee dat het initiatievenfonds 'snelle financiële ondersteuning' kan bieden, zoals door de stakeholders wordt gesteld. Overigens zijn lang niet alle aanvragers ontevreden over de termijnen (zie kader).

Opmerkingen aanvragers over termijnen:

"Het duurde wel lang voor er antwoord kwam. Voor het initiatief in december heb ik in oktober een aanvraag gedaan. Zonder de subsidie is het voor ons niet mogelijk zo'n groot project te realiseren. Er moet dus bijtijds een antwoord komen en het blijkt dat oktober haast nog te laat is."

"De toezeggingsbrief had iets sneller kunnen komen, maar telefonisch/per e-mail was het bedrag al vrij snel toegekend, waardoor we het project snel konden voortzetten."

"Regelmatig heb ik contact opgenomen om te vragen hoe of wat. Met veel doorzettingsvermogen zijn we er gekomen."

"De behandeling duurde en duurde maar en de gemeente schoof het van het ene bordje (wijk) naar het andere (stedelijk) en weer terug."

"Het contact was to-the-point en snel."

"Het kan soms wel lang duren, de bureaucratie, waardoor je afhankelijk bent van de antwoord die je krijgt, om je activiteiten op te kunnen zetten."

"Ik heb er zelf achteraan moeten bellen en mailen voor ik na 3 maanden een antwoord kreeg."

"Ik heb na 8 weken zelf contact opgenomen met wijkbureau omdat ik niets terug hoorde. Daarna kostte het nog enige moeite om eerst telefonisch contact met een medewerker te hebben. In dat gesprek gaf zij vooral kritiek op de aanvraag, het bedrag en het plan. Ze stelden geen vragen en waren afwijzend en negatief over onderdelen van het plan zonder de ins en outs te kennen. Van een positieve benadering of ondersteuning is geen sprake geweest. Met moeite konden we een afspraak maken ter plekke."

"Onze organisatie heeft meerdere wijkaanvragen ingediend. Ik moest zelf meerdere malen bellen over de uitslag, alle uitslagen kwamen later dan de op de website gecommuniceerde termijn. Ik hoorde van sociaal makelaars dat de aanvraag in Hoograven was afgewezen terwijl ik pas 1,5 maand later een brief kreeg met de uitslag, die ook nog naar mijn privé-adres was gestuurd i.p.v. naar het organisatieadres wat ik in de aanvraag had ingevuld. Contact met wijkbureau Vleuten de Meern en Noordwest verliep wel goed. Ook onze stedelijke aanvraag was netjes en op tijd afgehandeld met veel persoonlijk contact."

Algemeen beeld bereik

Op de wijkbureaus constateert men ook dat nog lang niet iedereen het fonds weet te vinden. Het beeld uit de enquête en de interviews is dat het voornamelijk – maar niet uitsluitend – hoger opgeleide inwoners met bepaalde vaardigheden zijn die gebruik maken van het budget. Niet alleen is het fonds bekender onder deze groep, ook lijkt er een grotere bereidheid om er gebruik van te maken.

De inschatting van stakeholders is dat dit zowel te maken heeft met een hogere mate van betrokkenheid met de buurt, als een minder groot probleem met de complexiteit van de aanvraag en de (financiële) verantwoordelijkheid.

De beoogde functie van de sociaal makelaars die met name lager opgeleiden zouden moeten begeleiden werkt niet optimaal, doordat de sociaal makelaars hier onvoldoende tijd voor kunnen vrijmaken. Het beoogde nivellerend effect – 'krachtwijken hebben meer sociaal makelaars en daarmee hebben alle Utrechters gelijke kansen' – wordt volgens betrokken nog niet bereikt. Ook de aanvragers zelf zien kansen het bereik te vergroten (zie kader).

Opmerkingen aanvragers over het bereik van het initiatievenfonds:

"Het verschilt per wijk in hoeverre het initiatievenfonds bij bewoners bekend is. Voor de mensen die de gemeente goed kennen werkt het fonds goed, maar voor mensen die de taal niet goed beheersen, weinig ervaring hebben met computers of überhaupt niet weten waar ze moeten beginnen zou het misschien inzichtelijker gemaakt kunnen worden. Hier zouden sociaal makelaars bijvoorbeeld een rol in kunnen spelen."

"De gemeente kan nog meer communiceren over de mogelijkheden, los van de online platformen."

"Meer doen aan promotie van het initiatievenfonds. Zorgen dat de potentiële groep bewoners die er van gebruik kan maken groter wordt."

HOOFDSTUK

Conclusie en aanbevelingen

3. Conclusies en aanbevelingen

1. Het initiatievenfonds kent een veelbelovende start

De gemeente Utrecht kent sinds 1 juli 2015 het 'Initiatievenfonds', gericht op initiatieven vanuit de wijk of de stad waarbij mensen zich inzetten voor elkaar en voor hun leefomgeving. Passend bij de trend van de terugtrekkende overheid wordt van de initiatiefnemers verwacht dat zij eigen inzet leveren. Na een jaar is het fonds bekend bij een kwart van de inwoners en zijn er meer dan 1000 initiatieven vanuit het fonds ondersteund.

2. Bewust meer inzet op het vergroten van bekendheid dan van bereidheid

De gemeente Utrecht heeft het afgelopen jaar verschillende stappen gezet om het bereik van het initiatievenfonds te vergroten. In de eerste plaats wordt er ingezet op het vergroten van de bekendheid. Met Facebookcampagnes, banners in de wijkbureaus en het noemen van het fonds op wijkbijeenkomsten wordt gewerkt aan de ambitieuze doelstelling om in 2019 bij zestig procent van de inwoners bekend te zijn. Momenteel kent circa een kwart van de Utrechters het fonds, maar een substantieel deel van de aanvragen wordt door een vaste groep actieve inwoners en organisaties gedaan.

De Utrechters die bekend zijn met het fonds zijn vaak positief over het fonds, maar maken er in veel gevallen nog geen gebruik van. Er zijn nog geen gerichte activiteiten om deze bereidheid tot deelname te doen toenemen, alhoewel het communiceren van successen hieronder geschaard kan worden. Het is onduidelijk in welke mate de groep die nu nog onbekend is met het initiatievenfonds bereid is hier gebruik van te maken, en daarmee dus onduidelijk welk effect een toenemende bekendheid heeft op het aantal aanvragen.

Aanbeveling A: Vergroot aandacht voor communicatie over successen

Het communiceren van successen draagt bij aan bekendheid én bereidheid. Dit gebeurt momenteel nog niet altijd, mede door tijdsgebrek. Deze taak kan bij de gemeente óf de aanvrager worden belegd. Wanneer deze taak bij de aanvrager wordt neergelegd bijvoorbeeld door een foto of filmpje te maken, zorgt dit eventueel ook voor een extra drempel tot deelname.

Aanbeveling B: Help misverstanden over spelregels uit de weg

Een andere manier om de bereidheid te vergroten is om bepaalde misverstanden over het budget uit de weg te ruimen. Sociaal makelaars merken dat er foutieve beelden zijn bij het initiatievenfonds, zoals dat niet alle initiatieven worden behandeld. Hierover kan duidelijker worden gecommuniceerd.

3. Met name kwetsbare groepen ervaren drempel bij aanvraagprocedure

Het is met de registratiecijfers van de gemeente niet mogelijk om in kaart te brengen hoeveel potentiële aanvragers afhaken, doordat zij vooraf of tijdens het traject inschatten dat het aanvraagproces te ingewikkeld is en/of te veel tijd kost. Stakeholders in de wijken zien wel dat er in de aanvraagprocedure nog aspecten zijn die als drempel worden ervaren, zoals de digitalisering van de aanvraagprocedure. Aanvragers kunnen het formulier niet tussentijds opslaan. Na een half uur wordt de sessie beëindigd en zijn de ingevulde gegevens verloren. Los van deze praktische problematiek blijkt de computervaardigheid van met name sommige oudere aanvragers onvoldoende. De gemeente biedt op het wijkbureau en via sociaal makelaars hulp aan. Hier wordt gebruik van gemaakt, maar het is niet duidelijk of iedereen met een hulpvraag hier terecht komt. Tijdens de ondersteuning in de aanvangsfase blijkt ook dat het definiëren van de eigen inzet en het aantonen van draagvlak als drempel wordt gezien. Deze criteria passen in de landelijke trend van de participatiesamenleving. Tegelijkertijd is zichtbaar dat de tijdsinvestering die men hiervoor moet doen er voor kan zorgen dat initiatieven niet worden doorgezet.

Zo was voorheen het verzamelen van 25 handtekeningen voldoende om draagvlak aan te tonen, maar wordt hier nu – zeker bij grotere subsidies – meer gevraagd van de aanvrager. De eigen inzet levert met name bij specifieke thema's problemen op (zie deelconclusie 9). Daarnaast vergt het opstellen van de begroting deskundigheid en is hiermee regelmatig een knelpunt.

Aanbeveling C: Investeer in gebruikersvriendelijkheid website

De website kan gebruikersvriendelijker worden gemaakt door invullers langer de tijd te geven voordat hun sessie verloopt, of hen de kans te geven tussentijds op te slaan. Nauwkeurige voorlichting over welke informatie er noodzakelijk is voor het invullen van een aanvraag, draagt hier ook aan bij. Een begeleidend instructiefilmpje met de stappen die moeten worden doorlopen is al beschikbaar op youtube, maar nog niet gekoppeld aan de gemeentelijke website.

4. Financiële verantwoordelijkheden schrikken af – prepaid card biedt een oplossing

Naast de inspanningen aan de voorkant van de aanvraagprocedure, zijn er verschillende signalen dat de financiële verantwoordelijkheid een afschrikkende werking kan hebben. Met name aanvragers met lagere inkomens vinden het niet prettig als de subsidiebedragen op de eigen rekening wordt bijgeschreven. Daarnaast is het – met name voor inwoners met een lager inkomen – lastig om geld voor te schieten. Dit is noodzakelijk omdat tachtig procent aan de voorkant van het initiatief wordt overgemaakt en de rest na afloop. Daarnaast zijn er voorbeelden bekend dat de bijdrage 'te laat' werd overgemaakt.

Aanbeveling D: Rol werkwijze met prepaid-card uit en communiceer over mogelijkheden

De gemeente maakt inmiddels steeds vaker gebruik van de zogenaamde *prepaid card*, waar het subsidiebedrag op wordt gestort, zodat de initiatiefnemer de bijdrage niet op de eigen rekening krijgt. Deze werkwijze kan verder worden uitgerold, waarbij communicatie over deze mogelijkheid kan worden uitgebreid om de drempel voor potentiële aanvragers te verlagen.

Aanbeveling E: Formuleer richtlijn voor maximale taken in ondersteuning

De ondersteuning van initiatiefnemers die de aanvraagprocedure of de financiële verantwoordelijkheid als drempel ervaren komt van onder meer de wijkbureaus en de sociaal makelaars. Deze ondersteunende taak staat geformuleerd en wordt waar mogelijk ook ingevuld. Het feit dat zij de aanvraag niet te veel over moeten nemen – in het kader van de terugtrekkende overheid en de participatiesamenleving – wordt soms als paradoxaal ervaren. Los van de beschikbare uren die voor de ondersteuning beschikbaar zijn, is de grens van de maximaal wenselijke geachte ondersteuning onduidelijk. Duidelijkere afspraken over de taakopvatting in gemeentelijke ondersteuning en ondersteuning van sociaal makelaars zijn wenselijk.

5. Kwaliteitscontrole voornamelijk vooraf – na afloop met name financiële controle

De controle op de kwaliteit van de aanvragen is grondig. Er kan veel tijd gaan zitten in het op orde krijgen van bijvoorbeeld eigen inzet en begroting. Dit knelt met de wens van de aanvrager om snel over de subsidie te beschikken. Hoewel een kleine meerderheid tevreden is, is een groep van de aanvragers geïrriteerd door de looptijd van de aanvragen.

De controle op de uitvoering van de plannen is wisselend. Soms wordt de activiteit bezocht, soms wordt er alleen gewerkt met een eindverantwoording, bestaande uit een verslag en in sommige gevallen een foto. Dit verslag is voor het subsidiebureau vaak lastig in context te plaatsen, waardoor effectieve controle ontbreekt. Aan de achterkant van het traject zit de tijdsinspanning met name in de financiële controle, op basis van de bonnetjes.

Aanbeveling F: Controleer na afloop van initiatieven waar mogelijk steekproefsgewijs

Om het aantal uren dat wordt besteed aan controle te verminderen, en daarmee extra tijd vrij te maken voor andere taken (zie aanbeveling A, F) en de doorlooptijd van aanvragen te verminderen kan er worden gekozen voor een steekproefsgewijze controle. Hierbij kan gekozen worden voor verschillende aspecten van de controle. De inhoudelijke verantwoording na afloop leent zich goed voor een steekproefsgewijze methodiek. Eventueel kan de financiële verantwoording ook steekproefsgewijs worden uitgevoerd. Er kan hierbij gekozen worden voor een systeem waarmee de omvang van de subsidie de kans op controle vergroot. De steekproef kan aselect, waarbij eventueel de beoordelaar op basis van professionele intuïtie aanvragen voor controle kan toevoegen. Daarnaast is het essentieel dat er afstemming is tussen subsidiebureau en wijkbureau, zodat – indien noodzakelijk – het subsidiebureau op de hoogte is van de lokale situatie.

Aanbeveling G: Creëer duidelijkheid over afhandeltermijn

Onder de aanvragers bestaan vaak misverstanden over de afhandeltermijn van vier weken. De huidige communicatie over de termijn laat ruimte voor interpretatie, waardoor er onrealistische verwachtingen ontstaan en bij sommige initiatieven tijdnoed ontstaat. Volgens aanvragers is deze termijn regelmatig niet behaald, maar in veel gevallen komt dit doordat de eerste aanvraag niet voldoende op orde is. De termijn van vier weken gaat lopen vanaf de indiening van een complete aanvraag. Wanneer er sprake is van ondersteuning na de eerste aanvraag, start deze termijn bij indiening van de nieuwe, aangepaste aanvraag. Dit kan duidelijker worden gecommuniceerd.

6. Loonkostencomponent in aanvraag zeer kritisch bekeken

In het geval van professionele ondersteuning kunnen loonkosten worden gehonoreerd. Voorwaarde is dat de loonkosten in redelijke verhouding staan tot de inzet in geld of menskracht van initiatiefnemers en de deelnemers die bij de uitvoering van het initiatief betrokken zijn. Loonkosten die een initiatiefnemer voor zijn eigen inbreng in rekening brengt worden niet vergoed, net zoals dat er geen bijdrage is voor vrijwilligers. De beoordelaars stellen dat als de loonkosten een significante bijdrage leveren aan de kwaliteit van de aanvraag en de aanvraag voldoet aan de eisen op het gebied van leefbaarheid, draagvlak en eigen inzet, er geen reden is om deze te weigeren. De praktijk leert echter dat – met name bij de aanvragen op wijkniveau – loonkosten niet snel worden gehonoreerd.

Aanbeveling H: Handhaaf mogelijkheid loonkostencomponent

De mogelijkheid om loonkosten op te nemen draagt bij aan de professionaliteit van de initiatieven. De loonkostencomponent lijkt daarnaast niet of nauwelijks te worden misbruikt door commerciële partijen. Beoordelaars zijn zeer kritisch op loonkosten in de begroting. Handhaving van de beleidsregel draagt derhalve bij aan de kwaliteit van de initiatieven.

7. Uitsluitingsvoorwaarden meestal helder; onzekerheid door maximum van drie jaar

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het initiatievenfonds zijn er een aantal randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan, zoals dat het initiatief niet al heeft plaatsgevonden en binnen de gemeentegrenzen plaatsvindt. Deze voorwaarden zijn helder geformuleerd en leveren dus geen discussie op. De voorwaarde dat er maximaal drie jaar ondersteuning wordt uitgekeerd²⁹ zorgt wel voor onrust. Hoewel het nu nog niet aan de orde is, zullen binnen twee jaar veel initiatieven met deze regel in aanraking komen. Er is nog geen zicht op hoe de gemeente omgaat met deze initiatieven.

²⁹ Met uitzonderingen voor buurt- en wijkkranten of websites (media), bewonersgroepen en enkele specifieke éénmalige activiteiten die jaarlijks terugkeren.

Aanbeveling I: Bied handvatten voor voorbereiding op subsidiestop vanuit initiatievenfonds

Initiatieven die vallen onder de regel dat zij maximaal drie jaar ondersteuning krijgen uitgekeerd, dienen tijdig te worden meegenomen in de mogelijke scenario's die de toekomst met zich meebrengt. Zo kan er worden gekeken naar de mogelijkheden en eisen voor een (volledige) bijdrage uit andere budgetten.

8. Intervisie tussen beoordelaars bewaakt bandbreedte maatwerk

De richtlijnen van het initiatievenfonds zijn bewust ruim opgezet om maatwerk toe te passen. Er is geen streven om volledige uniformiteit te hanteren. Dit geeft de ruimte om bijvoorbeeld in krachtwijken soepelere richtlijnen te hanteren. Om willekeur te voorkomen is er sprake van intensief overleg, zowel binnen de wijken (wekelijks of tweewekelijks) als tussen de wijken (ad hoc bij twijfelgevallen in een kalibreergroep met adviseurs). In deze overlegvormen wordt bepaald welke bandbreedte wordt gehanteerd voor de eisen op het gebied van draagvlak, eigen inzet, maar ook de inzet van loonkosten (zie ook deelconclusie 6).

Aanbeveling J: Leg afspraken over hanteren criteria vast

Hoewel elk initiatief verschilt van de volgende, kan een bondig document met daarin de belangrijkste conclusies in afhandeling van eerdere aanvragen worden opgesteld. Het richt zich op terugkerende aspecten als eisen aan draagvlak, eigen inzet en de loonkostencomponent. Onder meer crowdfunding kan hierop een plek krijgen, maar ook voorbeelden van initiatieven waar de eigen bijdrage niet direct gerelateerd is aan het initiatief.

Het document is gericht op intern gebruik. Hiermee wordt voorkomen dat initiatiefnemers het gebruiken om de meest laagdrempelige vorm uit te kiezen en hier rechten aan te ontleen. Het draagt bij aan de borging van de aanpak, bijvoorbeeld voor nieuwe medewerkers. Daarnaast is het te gebruiken in de begeleiding en beoordeling van aanvragen.

9. Nadruk initiatieven op welzijn en sociale cohesie

Bijna een kwart van het budget gaat naar initiatieven die zich richten op de sociale cohesie in de buurt en meer dan een vijfde welzijnsinitiatieven. Dit is een grote toename ten opzichte van de situatie onder de voorlopers van het initiatievenfonds (leefbaarheidsbudget en budget flexibel welzijn). Sociale cohesie had al wel een groot aandeel in het leefbaarheidsbudget van 2013, maar dit was in 2014 sterk afgenomen naar zes procent. De trendbreuk gaat vooral ten koste van initiatieven op het gebied van verharde openbare ruimte en verkeer. Voorheen werden suggesties voor de openbare ruimte en het verkeer regelmatig bekostigd uit het leefbaarheidsbudget, maar nu er sprake moet zijn van een aanvrager en eigen inzet, is dit sterk afgenomen.

Aanbeveling K: Zorg voor flexibel budget – ook voor verharde openbare ruimte en verkeer

Er zijn verschillende flexibele budgetten op de vakafdeling voor initiatieven. Op sommige terreinen, zoals verkeer en openbare ruimte, ontbreken deze budgetten. Waar zij in het verleden konden putten uit het leefbaarheidsbudget, is dat complexer geworden met de komst van het initiatievenfonds. Het (opnieuw) creëren van flexibele budgetten zorgt er voor dat ook initiatieven die wel bijdragen aan de leefomgeving, maar niet worden getrokken door een initiatiefnemer die een eigen inzet levert, toch van de grond komen.

10. Budgetbenutting verschilt per wijk

In 2016 is het budget voor het initiatievenfonds 4,2 miljoen per jaar. Het budget is verdeeld in wijkbudgetten (3,5 miljoen) en een stedelijk budget (0,7 miljoen). De wijkbudgetten bestaan per wijk uit minimaal €200.000, waarna de rest naar rato van inwoners wordt verdeeld. Voor de onderzoeksperiode was het budget 3,5 miljoen. Dit budget is volledig benut. Gedurende het jaar is overleg geweest om de budgetten opnieuw te verdelen. De omvang van het budget zorgt momenteel voor voldoende slagkracht om de initiatieven te bekostigen. De benutting van het budget ligt het hoogst in de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, de Binnenstad en Vleuten-De Meern. De wijken Overvecht, Noordoost en met name Zuidwest lopen iets achter qua benutting.

11. Maatwerkcomponent kost tijd, maar is essentieel voor succes initiatievenfonds

De aanpak van het initiatievenfonds kenmerkt zich door een maatwerkaanpak. Dit betekent dat in verschillende fasen van het traject er een forse tijdsinvestering van de gemeentelijke organisatie wordt geleverd, zoals bij de aanvraagprocedure, het opstellen van begrotingen en de overlegstructuur die nodig is om de bandbreedte te bepalen (zie ook deelconclusies 3, 5, 6 en 8). Daarnaast neemt de (financiële) controle (deelconclusie 5) tijd in beslag. De tijdsinvestering verschilt enorm per aanvraag, omdat de complexiteit en de kwaliteit van aanvragen zeer verschillend is. Er zijn aanvragen die in enkele uren kunnen worden gecontroleerd, waar bij andere aanvragen hier meerdere dagen werk in zit. Hoewel er mogelijkheden zijn de tijd die men kwijt is aan afhandeling en controle te verminderen (zie eerdere aanbevelingen) is de intensiviteit van de aanpak een direct gevolg van de gewenste maatwerkaanpak. Een te grote standaardisering van processen zou deze maatwerkcomponent te veel beperken.

BIJLAGE

Vragenlijst

Bijlage 1. Vragenlijst

Vragenlijst Aanvragers Initiatievenfonds

Intro:

De gemeente Utrecht heeft 1 juli 2015 het Initiatievenfonds ingesteld. De gemeente ondersteunt vanuit het initiatievenfonds een initiatief of idee in de vorm van subsidie of met materialen.

Volgens de gegevens van de gemeente Utrecht heeft u een aanvraag voor ondersteuning vanuit het initiatievenfonds ingediend. De gemeente wil nu weten hoe het fonds het eerste jaar heeft gewerkt. Voldoet het fonds aan de verwachtingen, moet de gemeente iets aanpassen?

U kunt helpen door de volgende vragen te beantwoorden. Dit kost ongeveer 10 minuten tijd. Mocht u hulp nodig hebben bij het invullen, dan kunt u deze bij het wijkbureau ontvangen. Wij danken u alvast hartelijk voor de moeite!

1. Heeft u sinds 1 juli 2015 één of meerdere aanvragen gedaan bij het Initiatievenfonds?
 - Eén aanvraag
 - Meerdere aanvragen, namelijk:

Indien V1 = meerdere aanvragen, boven vraag 2:

Als u meerdere aanvragen heeft gedaan, beantwoord de vragen dan met uw eerste/laatste aanvraag in gedachten.

2. Het initiatievenfonds ondersteunt initiatieven die ervoor zorgen dat inwoners meer betrokken raken bij elkaar en/of hun leefomgeving. Daaronder vallen heel veel ideeën of activiteiten. Wat wilde u met de subsidie vanuit het initiatievenfonds gaan doen?
 - Activiteiten voor de jeugd (bv. kindervoorstellingen, speelstraat)
 - Bevorderen burgerparticipatie (bv. activiteiten wijkvereniging, bewonersavond)
 - Verbeteren van de saamhorigheid (bv. straatfeest, netwerkborrel)
 - Verbeteren van welzijn van buurtbewoners (bv. aanpak eenzaamheid, gezondheid)
 - Verbeteren van de verkeerssituatie (bv. aanleg drempel, parkeren)
 - Aanpak van openbaar groen (bv. snoeien bomen, planten groen)
 - Aanpak van de openbare ruimte (bv. speeltoestellen, fietsenrekken)
 - Anders, namelijk:
3. Voordat u uw aanvraag heeft ingediend, heeft u gehoord of gelezen over het Initiatievenfonds. Hoe bent u aan informatie over het initiatievenfonds gekomen?
[meerdere antwoorden mogelijk]
 - Via de website van de gemeente
 - Via het wijkbureau
 - Via de sociaal makelaar
 - Via familie of vrienden
 - Via burens of wijkbewoners
 - Via posters in de stad
 - Via Twitter
 - Via Facebook
 - Op een andere manier, namelijk:
 - Weet ik niet meer

4. Een voorwaarde voor het krijgen van steun vanuit het initiatievenfonds, is dat de aanvrager en deelnemers zelf een eigen inzet leveren. Het gaat dan om de inzet van de aanvrager en de inzet van inwoners die deelnemen aan het initiatief. Dit kan in de vorm van het betalen van een bijdrage aan de kosten, een financiële bijdrage van een andere instelling, vereniging of organisatie, het leveren van materiaal, een tijdsinvestering, enzovoort.

De volgende stellingen gaan over de eigen inzet. Kunt u voor elk van de stellingen aangeven in welke mate u het hier mee eens bent?

Helemaal mee eens, mee eens, neutraal, mee oneens, helemaal mee oneens, geen mening/n.v.t.

- Ik vond het vanzelfsprekend dat de gemeente van mij en de deelnemers een eigen inzet vraagt.
- Ik vond het lastig om te bedenken wat ik aan eigen inzet kon leveren bij mijn initiatief
- Ik vond het lastig om andere deelnemers te stimuleren tot hun eigen inzet

5. In welke vorm hebben u en de deelnemers zelf inzet geleverd bij het initiatief? [meerdere antwoorden mogelijk]

- zelf tijd besteed aan het initiatief
- zelf een financiële bijdrage gedaan
- materiaal geleverd
- een bijdrage van een instelling of organisatie geregeld
- anders, namelijk

6. Een andere voorwaarde voor het verkrijgen van een subsidie uit het Initiatievenfonds is dat u aan kunt tonen dat er draagvlak voor uw initiatief is in de wijk of stad. Hoe makkelijk was het om bewoners te vinden die uw initiatief steunden?

- Zeer makkelijk
- Makkelijk
- Niet makkelijk, niet moeilijk
- Moeilijk
- Zeer moeilijk
- Weet niet/geen mening

- 6a. Wilt u uw antwoord toelichten?

7. Hieronder staat een aantal stellingen over de aanvraag. Kunt u voor elk van de stellingen aangeven in welke mate u het hier mee eens bent?

Helemaal mee eens, mee eens, neutraal, mee oneens, helemaal mee oneens, geen mening/n.v.t.

- Het idee waarvoor u een subsidieaanvraag deed, noemt de gemeente een bewonersinitiatief. Het was mij meteen duidelijk dat mijn idee een bewonersinitiatief is
- Het was meteen duidelijk waar op de website ik mijn aanvraag moest indienen
- Het was meteen duidelijk waar ik met vragen terecht kon
- Het aanvraagformulier was gemakkelijk in te vullen

8. Heeft u hulp gehad bij het indienen van de aanvraag?

- Ja
- Nee >> ga naar vraag 9

- 8b. Wie heeft u geholpen bij het indienen van de aanvraag? [meerdere antwoorden mogelijk]

- Het wijkbureau
- De sociaal makelaar
- Familie of vrienden

- Buren of wijkbewoners
- Iemand anders, namelijk
- Weet ik niet meer

8c. Met welk onderdeel of onderdelen heeft u hulp gehad? [meerdere antwoorden mogelijk]

- Hulp bij het invullen van het aanvraagformulier
- Meedenken over de uitwerking van het idee
- Het opstellen van de begroting/de verwachte kosten van mijn idee
- Hoe het aanvragen en het behandelen van uw aanvraag loopt
- Anders, namelijk
- Weet ik niet meer

9. Heeft u tijdens het aanvraagproces contact gehad met de gemeente (bijvoorbeeld met het wijkbureau)?

- Ja
- Nee >> ga naar vraag 10

9b. Waarom had u contact met de gemeente? [meerdere antwoorden mogelijk]

- Ik had hulp nodig bij het invullen van het aanvraagformulier
- Ik vroeg hen mee te denken over de uitwerking van mijn idee
- Ik vroeg hen mee te denken over de kosten van mijn idee/de begroting voor mijn idee
- Ik wilde meer informatie over de aanvraagprocedure
- Anders, namelijk...
- Weet ik niet meer

9c. Hieronder staat een aantal stellingen over uw contact met de gemeente. Kunt u voor elk van de stellingen aangeven in welke mate u het hier mee eens bent?

Helemaal mee eens, mee eens, neutraal, mee oneens, helemaal mee oneens, weet ik niet/geen mening/n.v.t.

- De gemeente reageerde snel
- De gemeente gaf bruikbare adviezen
- De gemeente was klantvriendelijk
- Zonder hulp van de gemeente was het me niet gelukt om de aanvraag in te dienen
- De gemeente heeft me goed geholpen tijdens het aanvraagproces

10. Heeft u tijdens het aanvraagproces contact gehad met de sociaal makelaar?

- Ja
- Nee >> ga naar vraag 11

10b. Waarom had u contact met de sociaal makelaar? [meerdere antwoorden mogelijk]

- Ik had hulp nodig bij het invullen van het aanvraagformulier
- Ik vroeg hen mee te denken over de uitwerking van mijn idee
- Ik vroeg hen mee te denken over de kosten van mijn idee/de begroting voor mijn idee
- Ik wilde meer informatie over de aanvraagprocedure
- Anders, namelijk...
- Weet ik niet meer

10c. Hieronder staat een aantal stellingen over uw contact met de sociaal makelaar. Kunt u voor elk van de stellingen aangeven in welke mate u het hier mee eens bent?

Helemaal mee eens, mee eens, neutraal, mee oneens, helemaal mee oneens, weet ik niet/geen mening/n.v.t.

- De sociaal makelaar reageerde snel
 - De sociaal makelaar gaf bruikbare adviezen
 - De sociaal makelaar was klantvriendelijk
 - Zonder hulp van de sociaal makelaar was het me niet gelukt om de aanvraag in te dienen
 - De sociaal makelaar heeft me goed geholpen tijdens het aanvraagproces
11. Een ontvangstbevestiging is een brief of e-mail waarin staat dat de gemeente uw aanvraag goed heeft ontvangen. Heeft u een ontvangstbevestiging ontvangen?
- ja
 - nee → ga naar vraag 13
12. In hoeverre was u tevreden over de volgende aspecten van ontvangstbevestiging?
matrixvraag met zeer tevreden, tevreden, niet tevreden, niet ontevreden, ontevreden, zeer ontevreden, weet niet
- de snelheid waarmee ik deze ontving
 - de duidelijkheid van de informatie
 - de volledigheid van de informatie
13. Heeft u een brief met het besluit over uw aanvraag ontvangen?
- ja
 - nee → ga naar vraag 19
14. In hoeverre was u tevreden over de volgende aspecten de brief over het besluit over uw aanvraag?
matrixvraag met zeer tevreden, tevreden, niet tevreden, niet ontevreden, ontevreden, zeer ontevreden, weet niet
- de snelheid waarmee ik deze ontving
 - de duidelijkheid van de informatie
 - de volledigheid van de informatie
15. Is uw aanvraag toegekend, oftewel, heeft u subsidie gekregen voor het uitvoeren van uw idee?
- Ja, volledig
 - Ja, gedeeltelijk
 - Nee >> ga naar vraag 19
- 15b. Heeft u het toegekende bedrag ontvangen?
- Ja
 - Nee >> ga naar vraag 19
 - Weet ik niet >> ga naar vraag 19
- 15c. Hoe tevreden bent u over de snelheid van de betaling?
- Zeer tevreden
 - Tevreden
 - Niet tevreden, niet ontevreden
 - Ontevreden
 - Zeer ontevreden
 - Weet ik niet/geen mening
16. Heeft u uw initiatief of idee inmiddels uitgevoerd?
- Ja, helemaal
 - Ja, gedeeltelijk
 - Nee

17. Een van de voorwaarden voor het toekennen van subsidie uit het Initiatievenfonds, is dat u de kosten van uw initiatief (na uitvoering) verantwoordt. Heeft u de gemeente al laten weten waarvoor u de subsidie heeft gebruikt?

- Ja
- Nog niet >> ga naar vraag 19
- Weet ik niet >> ga naar vraag 19

17b. Hoe heeft u de verantwoording afgelegd? [meerdere antwoorden mogelijk]

- Ik heb een schriftelijk verslag ingeleverd
- Ik heb een foto- en/of videoverslag ingeleverd
- Ik heb bonnetjes ingeleverd
- Anders, namelijk

18. Hoe tevreden bent u over het traject rondom de verantwoording?

U kunt hierbij denken aan de duidelijkheid dat u een verantwoording moest afleggen, wanneer dit moest en hoe dit moest gebeuren.

- Zeer tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden, niet ontevreden
- Ontevreden
- Zeer ontevreden
- Weet ik niet/geen mening

18a. Wilt u uw antwoord toelichten?

19. Hoe tevreden bent u over het gemak waarmee een u een aanvraag kon indienen?

- Zeer tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden, niet ontevreden
- Ontevreden
- Zeer ontevreden
- Weet ik niet/geen mening

20a. Wilt u uw antwoord toelichten?

20. Hoe tevreden bent u over de afhandeling van uw aanvraag? Let op: we doelen hiermee niet op het resultaat (wel of niet goedgekeurd), maar op het contact dat de gemeente met u had over uw aanvraag, de goed- of afkeuring ervan en de eventuele betaling en verantwoording.

- Zeer tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden, niet ontevreden
- Ontevreden
- Zeer ontevreden
- Weet ik niet/geen mening

21a. Wilt u uw antwoord toelichten?

Tot slot nog enkele vragen over u zelf

21. Wat is uw leeftijd?

.....jaar

22. Wat is de hoogste opleiding waar u een diploma voor heeft?

- Geen
- Lager onderwijs/basisonderwijs
- Lager of middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (LAVO, V(G)LO, MULO, MAVO)
- Hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO, VWO, HBS, MMS, lyceum, gymnasium)
- Lager beroepsonderwijs (ambachts-/huishoudschool, LTS, VBO, LHNO, LEAO, V(M)BO)
- Middelbaar beroepsonderwijs (UTS, MTS, (K)MBO, MEAO, INAS, ROC, leerlingwezen)
- Hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs (HTS, HEAO, hogeschool, universiteit)
- Anders

23. Wat is uw postcode?

24. Heeft u tips voor de gemeente om iets te veranderen aan het initiatievenfonds? De tip kan bijvoorbeeld gaan over de voorwaarden, de eigen inzet, het draagvlak, de initiatieven die mogelijk zijn, de hoogte van de subsidie, het aanvraagformulier of het behandelen van de aanvraag.

[open vraag]

- Nee, het initiatievenfonds werkt goed zoals het nu is

25. Bent u bereid uw antwoorden eventueel verder toe te lichten per e-mail of telefoon?

- Nee
- Ja

e-mailadres:

telefoonnummer:

Dit waren onze vragen. Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst!

BIJLAGE

Vragenlijst Bewonerspanel Utrecht

Bijlage 2. Vragenlijst Bewonerspanel Utrecht

1. Heeft u wel eens gehoord van het Initiatievenfonds?		
<i>(n=2.967)</i>		
	n	%
ja	712	24%
nee	2.172	73%
weet niet/geen mening	83	3%

2. Weet u waar het Initiatievenfonds voor is?		
<i>(selectie vraag 1 = ja; weet niet/geen mening)(n=794)</i>		
	n	%
ja	564	71%
nee	167	21%
weet niet/geen mening	63	8%

3. In hoeverre zijn onderstaande zaken volgens u van toepassing op het Initiatievenfonds?						
<i>(selectie vraag 2 = ja; weet niet/geen mening)(n=624)</i>						
	Van toepassing/ dat kan		Niet van toepassing/ dat kan niet		Ik weet niet of het kan	
	n	%	n	%	n	%
de gemeente ondersteunt een initiatief met een bijdrage.	589	94%	5	1%	30	5%
de gemeente vraagt bij een initiatief aan te tonen dat er draagvlak is bij de bewoners.	522	84%	16	3%	86	14%
de gemeente vraagt eigen inzet van aanvragers en deelnemers aan een initiatief.	587	94%	7	1%	30	5%
het initiatief dient een gemeenschappelijk belang.	583	93%	10	2%	31	5%
het initiatief wordt uitgevoerd in de gemeente Utrecht.	537	86%	33	5%	54	9%
voor kleine initiatieven kun je het hele jaar – zolang er budget is – terecht bij het Initiatievenfonds.	475	76%	15	2%	134	21%
voor grote initiatieven vindt drie keer per jaar een beoordeling plaats.	251	40%	23	4%	350	56%

4. Heeft u wel eens deelgenomen aan een initiatief dat ondersteund wordt vanuit het Initiatievenfonds?		
<i>(selectie vraag 2 = ja; weet niet/geen mening)(n=624)</i>		
	n	%
ja	258	41%
nee	315	50%
weet niet/geen mening	51	8%

5. Heeft u wel eens een initiatief met ondersteuning vanuit het Initiatievenfonds georganiseerd?		
<i>(selectie vraag 2 = ja; weet niet/geen mening)(n=624)</i>		
	n	%
Ja	150	24%
Nee	451	72%
Weet niet/geen mening	23	4%

6. Heeft u op basis van bovenstaande informatie interesse gekregen om een aanvraag in te dienen bij het Initiatievenfonds?

	n	%
ja, zeker	238	8%
ja, misschien	1.022	35%
nee	1.363	46%
weet niet/geen mening	335	11%

7. Kunt u aangeven waarom u niet geïnteresseerd bent om een aanvraag in te dienen bij het Initiatievenfonds?

(selectie vraag 6=nee)(n=1.363)

	n	%
open antwoord	1.363	100%

8. Hoe staat u er tegenover dat er een Initiatievenfonds in Utrecht is?

(n=2.956)

	n	%
zeer positief	866	29%
positief	1.497	51%
neutraal	418	14%
negatief	45	2%
zeer negatief	41	1%
weet niet/geen mening	89	3%

9. Dit waren de vragen over het Initiatievenfonds. Als u hier nog suggesties of opmerkingen over heeft, kunt u die hieronder kwijt.

(n=2.956)

	n	%
open antwoord	361	12%
nee, ik heb geen opmerkingen of suggesties	2.595	88%

BIJLAGE

Responsverantwoording

Bijlage 3. Responsverantwoording

In het totaal zijn drie bestanden met aanvragers ontvangen van de gemeente Utrecht: stedelijke aanvragen 2016, wijkaanvragen 2015 en wijkaanvragen 2016. Bestanden zijn samengevoegd en voor zover mogelijk ontdebeld op contactgegevens. Er zijn uiteindelijk 917 emailadressen aangeschreven. De totale respons bedraagt 277 volledig ingevulde vragenlijsten en een responspercentage van 30%. De respons is als volgt verdeeld naar leeftijd, opleidingsniveau en wijk (zie onder).

LEEFTIJD	RESPONS	VERDELING
18-35 jaar	54	20%
36-50 jaar	103	39%
51-65 jaar	68	26%
65 jaar en ouder	42	16%
TOTAAL	267	100%
geen leeftijd opgegeven	10	

OPLEIDING	RESPONS	VERDELING
laag (geen, lo, lbo)	5	2%
midden (mavo, mulo, mbo)	35	13%
hoog (havo, vwo, hbo, uni.)	232	85%
TOTAAL	272	100%
anders	5	

WIJK	RESPONS	VERDELING
Utrecht-West	12	5%
Utrecht-Noordwest	27	12%
Overvecht	23	10%
Utrecht-Noordoost	29	13%
Utrecht-Oost	19	8%
Binnenstad	18	8%
Utrecht-Zuid	25	11%
Utrecht-Zuidwest	16	7%
Leidsche Rijn	21	9%
Vleuten-De Meern	35	16%
TOTAAL	225	100%
Buiten stad Utrecht	24	
Onbekend	28	

Op basis van deze responsaantallen is het niet verantwoord om in de beschrijving van de resultaten een analyse te maken van verschillen naar opleiding of naar wijk. Er kunnen wel enige analyses gedaan worden naar verschillen tussen de vier leeftijdscategorieën.

BIJLAGE

Lijst van geïnterviewden

Bijlage 4. Lijst van geïnterviewden

Aart-Jan Voogt – Wijkadviseur Noordwest

Alfred van Putten – Sociaal Makelaar Vleuten-De Meern

Bart Andriessen – Hoofd Wijken

Frank Drossaert – Directiesecretaris Wijken

Kees van Engelenhoven – Beleidsadviseur / Projectleider Maatschappelijke ontwikkeling

René Kronenburg - Sociaal Makelaar West

Lex Mohlmann – Beleidsadviseur/Projectleider Maatschappelijke ontwikkeling

Jacolien Rutten – Wijkregisseur Oost-Noordoost

Jos Bierens – Sociaal Makelaar Zuid

Rianne Tjisse Klasen – Officemanager Overvecht

Aanvullende informatie van Jelle de Boer (Sociaal Makelaar Overvecht Noord), Carla Vleeschhouwer (Sociaal Makelaar Oost) en Judith Loffeld (Sociaal Makelaar Zuidwest) en het MT Wijken.

BIJLAGE

Aanvullende analyse

Bijlage 5. Aanvullende analyse

Leeswaarschuwing: De categorisering verschilt per wijk. Zo kan een speeltoestel in de ene wijk onder jeugd worden geplaatst, terwijl in een andere wijk dit onder openbare ruimte valt. Daarnaast moet door de lage aantallen per wijk en categorie de tabel voorzichtig geïnterpreteerd worden.

Tabel B1

Overzicht bestedingen per wijk, per categorie

		VERHARDE OPENBARE RUIMTE	GROENE OPENBARE RUIMTE	VERKEER	WELZIJN	SOCIALE COHESIE	JEUGD	PARTICIPATIE
West	Bedrag	9.671	21.142	8.084	85.156	115.494	39.508	6.250
	Percentage binnen wijk	3%	7%	3%	30%	41%	14%	2%
Noordwest	Bedrag	43.146	52.640	1.720	72.153	110.948	39.822	39.534
	Percentage binnen wijk	12%	15%	1%	20%	31%	11%	11%
Overvecht	Bedrag	86.219	21.077	17.702	12.950	88.359	36.928	12.635
	Percentage binnen wijk	31%	8%	6%	5%	32%	13%	5%
Noordoost	Bedrag	13.410	67.253	37.784	6.545	61.145	67.344	21.162
	Percentage binnen wijk	5%	25%	14%	2%	22%	25%	8%
Oost	Bedrag	89.111	74.974	17.455	14.744	43.369	48.332	10.414
	Percentage binnen wijk	30%	25%	6%	5%	15%	16%	4%
Binnenstad	Bedrag	56.988	51.405	0	14.095	50.793	38.727	49.135
	Percentage binnen wijk	22%	20%	0%	5%	20%	15%	19%
Zuid	Bedrag	39.992	23.658	16.678	9.592	71.806	43.749	45.158
	Percentage binnen wijk	16%	9%	7%	4%	29%	18%	18%
Zuidwest	Bedrag	40.772	30.450	8.730	9.951	93.032	15.865	15.080
	Percentage binnen wijk	19%	14%	4%	5%	44%	7%	7%
Leidsche Rijn	Bedrag	27.158	18.168	182	70.850	69.294	127.912	7.696
	Percentage binnen wijk	9%	6%	0%	22%	22%	40%	2%
Vleuten-De Meern	Bedrag	7.634	26.540	473	91.602	86.881	51.113	104.320
	Percentage binnen wijk	2%	7%	0%	25%	24%	14%	28%
Stedelijk	Bedrag	0	31.908	0	424.944	77.220	33.951	173.631
	Percentage binnen stedelijk	0%	4%	0%	57%	10%	5%	23%
TOTAAL	BEDRAG PERCENTAGE	414.191 11%	419.215 12%	108.808 3%	812.582 22%	868.341 24%	543.251 15%	485.042 13%